

KASTEN ÖLDÜRME SUÇUNUN BİR SUÇU GİZLEMENİN, DELİLLERİNİ ORTADAN KALDIRMAK VEYA İŞLENMESİNİN KOLAYLAŞTIRMAK YA DA YAKALANMAMAK AMACIYLA İŞLENMESİ (TCK M.82/1-h)

Commitment of the Murder to Hide a Crime, to Destroy the Evidence or to Facilitate Its Perpetration or Not to be Caught (TPK N.82/1-h)

Dr. Öğretim Üyesi Hüsnü Sefa ERYILDIZ*

Öz: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 82. maddesinin ilk fıkrasında tahdidi olarak sayılan ve failin amacından yola çıkılmak suretiyle daha ağır cezalandırılması öngören nitelikli hâllerden biri de h bendinde yer alan kasten öldürme suçunun "bir suç gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak" amacıyla işlenmesidir. Çalışmada, öncelikle söz konusu nitelikli hâlin yapıma nedenleri üzerinde durulmuş ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu ile karşılaştırmalı hukuktaki benzer kanuni düzenlemeler ortaya koyulmuştur.

Kasten öldürme suçunun, madde bendinde sayılan amaçlarla işlenmesi hâlinde, öldürme suçu "araç suç" ve diğer suç da "amaç suç" olarak adlandırılmakta ve her iki suç arasında fikri bir ilişki, bir iç bağlantı, nedensellik bağı aranmaktadır. Bu noktada söz konusu nitelikli hâlin tatbiki bakımından aranan amaç-araç suç ilişkisinin hangi koşullarda oluşabileceği irdelenmiştir. Akabinde madde bendi lafzında birbirine alternatif olarak belirlenen ve farklı uygulanma koşulları bulunan bir suç gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak, işlenmesini kolaylaştırmak ve yakalanmamak amacı şeklindeki dört nitelikli hâl konuya ilişkin Türk ve Alman öğreti görüşleri ile yargı kararları doğrultusunda ayrı ayrı incelenmiştir. Ayrıca çalışmanın sonunda, TCK m.82/1-h bendi iştirak ve irticma müesseselerinin tatbiki açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Bir suç gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak, kolaylaştırmak, yakalanmamak, kasten öldürme.

Abstract: One of the aggravating circumstances that stipulates that the perpetrator is punished more severely, based on the purpose of the first paragraph of Article 82 of the Turkish Penal Code No. 5237 (TPK), is the committing of the crime of murder in subparagraph h with the aim of "to hide a crime, to destroy its evidence or to facilitate its perpetration or not to be caught". In the study, first of all, the reasons for the regulation of aforementioned aggravating circumstance were explained and similar legal regulations in comparative law with the abolished Turkish Penal Code No. 765 were examined.

If the crime of murder is committed for the purposes listed in the clause, the crime of murder is called an "instrumental crime" and the other crime is called a "purpose crime" and an intellectual relationship, an internal connection and a causal relation sought between the two crimes. At this point, the conditions under, which the purpose-instrumental crime relationship sought in terms of the application of the aforementioned aggravating circumstance can occur, has been examined. Subsequently, four aggravating circumstance, which are determined as alternatives to each other and have different implementation conditions, to hide a crime, to destroy its evidence, to facilitate its perpetration, and not to be caught, have been examined separately in line with Turkish and German doctrine views on the subject and judicial decisions. In addition, at the end of the study, Article 82/1-h of the TPK was evaluated in terms of the application of complicity and joinder of crime

Keywords: Murder, Hide a crime, Destroy its evidence, Facilitate its perpetration, Not to be caught.

* Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, sefa.eryildiz@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4964-0888.

Makale Geliş Tarihi: 20.04.2022, Makale Kabul Tarihi: 09.06.2022

I. GENEL OLARAK

Kasten öldürme suçunda cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli hâller, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) Özel Hükümler adlı İkinci Kitabının İkinci Kısımında, Hayata Karşı Suçlar başlıklı Birinci Bölümde düzenlenen 82. maddede 11 bent hâlinde sayılmıştır. Bu nitelikli hâllerden bazıları failin işleniş tarzı (*örneğin*, canavarca hisle veya eziyet çektirerek kasten öldürme, m.82/1-b), bazıları fail ile mağdur arasındaki ilişki (*örneğin*, üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı kasten öldürme, m.82/1-d), bazıları mağdur (*örneğin*, kadına karşı, m.82/1-f veya çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olan kişiye karşı kasten öldürme, m.82/1-e) ve bazıları ise failin güttüğü amaç ve saik nazara alınmak suretiyle yaptırım altına alınmıştır.

TCK m.82'de tahdidi olarak sayılan ve failin amacından yola çıkılmak suretiyle daha ağır cezalandırılması öngören nitelikli hâllerden biri de h bendinde yer alan kasten öldürme suçunun "*bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacıyla*" işlenmesidir.¹ Madde bendi lafzında "veya/ya da" bağlaçlarına yer verildiğinden, failin güttüğü amaç esas alınmak suretiyle dört farklı nitelikli hâle yer verildiği ve bu nitelikli hâllerden biri dolayısıyla kasten öldürme suçunun işlenmesi hâlinde hükmün uygulama alanı bulacağı kabul edilmelidir.

Madde gerekçesinde söz konusu nitelikli hâle ilişkin olarak; "*(h) bendinde, bu suçun güdülen amaç itibarıyla nitelikli hâline yer verilmiştir. İşlenmiş olan bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmekte olan bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla, kişi öldürüldüğünde, amaç suç araç suç ilişkisi söz konusudur. Suçun bu nitelikli hâlinin oluşabilmesi için, belirtilen amaçlarla bir kişinin öldürülmesi yeterlidir; öldürmek suçuyla amaçlananın gerçekleşmesi gerekmez. Bu nedenle, örneğin bir banka soygununu gerçekleştirebilmek amacıyla öldürme suçunun işlenmesi hâlinde, fail hakkında bu nitelikli unsur dolayısıyla cezaya hükmedilecektir. Banka soygununun gerçekleşmesi hâlinde, failin ayrıca bu suçtan dolayı da cezalandırılması gerekir. Başka bir deyişle, bu gibi durumlarda gerçek içtima kurallarını uygulamak gerekir.*" açıklamalarına yer verilmiştir.

Gerekçeden de anlaşılacağı üzere, TCK m.82/1-h'de düzenlenen nitelikli hâlin tatbiki için; kasten öldürme suçunu işleyen failde, bir suçu

¹ Veli Özer Özbek, TCK m.82/1-h'de düzenlenen nitelikli hâlin "bir başka suç için veya bir başka suç dolayısıyla" şeklinde ifade edilmesinin de mümkün olduğunu ve hatta kasten öldürme suçunun bir suçu işleyememekten dolayı duyulan infialle işlenmesi halinin de (m.82/1-i) bu ifadeye dâhil edilebileceğini belirtmektedir., Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, C.2, Özel Hükümler (Madde 76-169), Uluslararası Suçlar ve Kişilere Karşı Suçlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s.235.

gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacının bulunması yeterli olup, ayrıca bu amaçların gerçekleşmesi aranmamaktadır. Bununla birlikte, faildeki amacın tespiti bakımından araç ve amaç olmak üzere iki ayrı suç arasındaki bağlantının ortaya konulması gerekmektedir.

Öğretide bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak ve yakalanmamak amacıyla kasten öldürme hâllerinde kronolojik açıdan, amaç suçun kasten öldürme suçundan önce işlenmesinin; bir suçu kolaylaştırmak amacıyla kasten öldürme de ise amaç suçun kasten öldürme suçu sırasında veya sonrasında işlenmesinin söz konusu olduğu ifade edilmektedir.² Kanaatimizce, failin kastı ve amacının belirlenmesinde amaç ve araç suçun gerçekleştirildikleri aşamalar yol gösterici mahiyette olmakla birlikte, asıl önemli olan, kasten öldürme suçunun, amaç suçtan önce veya sonra gerçekleştirilmesi değil, bu suçla bağlantılı olmasıdır.³

II. DÜZENLEMENİN YAPILMA NEDENİ

TCK m.82/1-h'de yer alan cezayı ağırlaştırıcı nitelikli hâllerin düzenlenme nedenine ilişkin olarak öğretide farklı görüşler ileri sürülmüştür. *Bir görüşe göre*, söz konusu düzenlemenin yapılma nedeni kasten öldürmenin bir başka suça bağlı olarak işlenmesi şeklindeki daha ağır sürecin önlemesi iken;⁴ *ağırlıklı görüşe göre*, belirli bir amaç suç için bir başkasını öldürmekten çekinmeyen failin, toplum açısından daha tehlikeli olan kişiliğini açığa vurmasıdır.⁵ Yargıtay Ceza Genel Kurulu da (YCGK) amaç suçu işlemek için, kasten öldürme suçunu işlemekten çekinmeyen, bu suçu işlemeyi göze alan failin, toplum açısından tehlikeli bir kişiliğe sahip olmasının nitelikli halin dayanağını oluşturduğunu açıklamıştır.⁶ *Diğer bir görüş ise*, öldürme eyleminin araç olarak kullanılmasının, delil toplama, suçu aydınlatma ve suç faillerini

² Hakan Hakeri, *Kasten Öldürme Suçları*, TCK 81-82-83, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.235; Cengiz Otacı, *Genel Hükümlerle Bağlantılı Olarak Kasten İnsan Öldürme Suçları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s.536; Veli Özer Özbek/Koray Doğan /Pınar Bacaksız/İlker Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018b, s.133; Handan Yokuş Sevük, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s.87.

³ Aynı yönde, İbrahim Şahbaz, *Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu*, C. 1, (Madde 1-149), Yetkin Yayınları, Ankara, 2016, s.1016.

⁴ Köksal Bayraktar, "Kasten Adam Öldürme", C.19, S.2, 2013, *Özel Sayı*, Nur Centel'e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (MÜHFD), s.75.

⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, v.d., 2018b, s.132; Osman Yaşar/Hasan Tahsin Gökcan/Mustafa Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, C. II, Madde 45-85, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s.2728; Yokuş Sevük, 2020, s.87.

⁶ Yargıtay Ceza Genel Kurulu (YCGK), E. 1994/1-68, K. 1994/94, T. 11.04.1994.

yakalama gibi işlemleri yapması gereken adli mercilerin işini zorlaştırmasını madde bendinin bir başka düzenlenme nedeni olarak ifade etmektedir.⁷

Alman Hukukunda, “*bir suçun işlenmesine olanak sağlanması amacıyla*” kasten öldürme suçunun işlenmesinin cezaı ağırlaştırıcı bir nitelikli hâl olarak düzenlenme nedeninin, failin öldürme eylemini başka suç veya suçlar için araç olarak kullanması olduğu belirtilmektedir.⁸ Söz konusu nitelikli hâlde artan kınanabilirlik, suç teşkil eden hedeflerine ulaşmak için failin gerekirse “*cesetlerin üzerinden geçmeye hazır olması*”, yani başkalarının yaşamını hiçe sayması ve yüksek tehlikeliliğini ortaya koymasından kaynaklanmaktadır.⁹

Kasten öldürme suçunun “*bir suçu gizlemek amacıyla*” işlenmesi bakımından artan kınanabilirlik ise, amaç suçun mağduru, tanığı veya bir üçüncü kişinin yaşamının, failin ya da bir başkasının cezadan kurtulması için yok edilmesine dayandırılmaktadır.¹⁰ Ayrıca bu nitelikli hâlde özel bir koruma amacının bulunduğu, failin, mahkûmiyetine katkı sağlayabilecek bir tanıktan, özellikle de mağdurdan kurtulma amacıyla suç işleme eğiliminin, kendisini koruma içgüdüğü de göz önüne alındığında oldukça yüksek olduğu ve dolayısıyla bundan etkilenebilecek kişiler için riskin de aynı ölçüde arttığı, bu gibi durumlarda mağduru korumak için daha ağır ceza tehdidi ile failin artan öldürme eğilimine karşı önlem alındığı ifade edilmektedir.¹¹

Kanaatimizce, TCK m.82/1-h bendi kapsamında kasten öldürme suçu bakımından cezanın ağırlaştırılmasındaki temel neden, failin kasten öldürme suçunu, bir başka suçu işleyebilmek veya hâli hazırda işlediği bir suçu gizleyebilmek veya cezadan kurtulabilmek için bir araç olarak kullanarak en kutsal ve dokunulmaz sayılan yaşam hakkını hiçe sayması, böylelikle sahip olduğu düşük ahlaki karakteri ve yüksek tehlikeliliği dış dünyaya yansıtmasıdır. Ayrıca, bir suçu gizleme, delillerini ortadan kaldırma veya yakalanmama amacıyla, kendisini koruma içgüdüğüyle hareket eden fail bakımından suç işleme eğilimi ve mağdur bakımından da suça maruz kalma riski artmaktadır. Dolayısıyla, Alman Hukuku’nda olduğu gibi, kanun koyucunun madde bendi kapsamında ceza artırımına

⁷ Adem Palut, *Kasten Adam Öldürme Suçu*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s.466.

⁸ Albin Eser/Detlev Sternberg-Lieben, *Strafgesetzbuch, Kommentar*, Adolf Schönke/Horst Schröder (Ed.), Verlag C. H. BECK, 29. Baskı, München, 2014, m.211 kn.31; Alman Federal Mahkemesi (AlfM), T. 13.09.1995, 3 StR 360/95, beck-online.

⁹ AlfM, T. 03.06.2015, 2 StR 422/14, beck-online; T. 09.03.1993, 1 StR 870/92, beck-online.

¹⁰ Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.31; AlfM, T. 23.11.1995, 1 StR 475/95, beck-online.

¹¹ AlfM, T. 23.12.1998, 3 StR 319/98, beck-online.

başvurmak suretiyle, failin artan öldürme eğilimini engelleme amacını da taşıdığı söylenebilir.

III. 765 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU

5237 sayılı TCK m.82/1-h'de yer verilen cezayı ağırlaştırıcı nitelikli hâllere, 765 sayılı mülga TCK'da iki ayrı bentte yer verilmişti. 765 sayılı Kanunu'nun 450. maddesinin ilk fıkrasının;

• 7. bendi uyarınca, kasten (adam) öldürme fiili, *“Velevki husule gelmiş olmasın diğer bir suçu hazırlamak veya kolaylaştırmak veya işlemek için ika olunursa”* ve

• 9. bendi uyarınca, kasten (adam) öldürme fiili, *“Bir suçu gizlemek veya delil ve emarelerini ortadan kaldırmak veya kendisinin yahut başkasının cezadan kurtulmasını temin maksadıyla vukua getirilirse”* failin öldürme suçunun temel hâlinde daha ağır olarak, ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezası ile cezalandırılması söz konusu idi.¹²

Görülebileceği üzere, 765 sayılı mülga TCK m.450/1-7'de bir suçun *“hazırlanması veya kolaylaştırması veya işlenmesi”* amacıyla öldürme fiilinin gerçekleştirilmesi nitelikli hâl olarak belirlenmiş iken; 5237 sayılı TCK m.82/1-h'de ise sadece bir suçun *“işlenmesinin kolaylaştırılması”* bu kapsamda değerlendirilmiştir. Oysa bir suçun hazırlanması, kolaylaştırılması ve işlenmesi ifadelerinin, aynı suça yönelik birbirinden farklı eylem veya aşamalara karşılık gelebileceği düşüncesindeyiz. Bu bağlamda; *“Bir suçun hazırlanması”*, kasten öldürme suçu vasıtasıyla bir başka suçun işlenmesine imkân ve zemin hazırlanması amacını; *“bir suçun kolaylaştırılması”*, kasten öldürme suçuyla, bir başka suçun işlenmesinde ortaya çıkabilecek veya hâli hazırda çıkan aşılabilir engellerin ortadan kaldırılması veya hafifletilmesi amacını; *“bir suçun işlenmesi”* ise kasten öldürme suçu vasıtasıyla bir başka suçun işlenebilmesinin mümkün kılınması amacını, ortaya koyabilir. Özellikle amaç suçun gerçekleşmesinin, yalnızca kasten öldürme suçunun işlenmesi suretiyle mümkün olabileceği durumlarda, *“kolaylaştırmak”* nitelikli hâlinin bu amacı karşılamadığı ileri sürülebilir. *Hakeri*, ceset ile cinsel ilişki kurmak için bir kimsenin öldürülmesi hâlinde, 5237 sayılı TCK m.82/1-h'de *“diğer bir suçu ika etmek”* amacıyla öldürme açıkça düzenlenmediği ve dolayısıyla madde bendinin uygulanması mümkün olmadığı için, diğer nitelikli hâllerin de varlığı söz konusu olmadığı

¹² 765 sayılı mülga TCK m.450'de düzenlenen cezayı ağırlaştırıcı nitelikli hâller bakımından öngörülen ölüm cezasının uygulaması 03.08.2002 tarihli ve 4771 sayılı Kanun ile savaş ve yakın savaş tehdidi hâlleriyle sınırlandırılmış, akabinde 14.07.2004 tarihli ve 5218 sayılı Kanun ile bu cezanın yerini ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası almıştır.

takdirde, failin TCK m.81 ve m.130/2 hükümleri çerçevesinde sorumlu tutulabileceği görüşündedir.¹³ Fakat kavramsal açıdan geniş bir yorumla bir suçun hazırlanması, kolaylaştırılması ve işlenmesi nitelikli hâllerinin “bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak” nitelikli hâli kapsamında değerlendirilebileceği de ifade edilebilir. Nitekim öğretide, 765 sayılı mülga Kanun’da yer alan söz konusu iki bendin “kolaylaştırmak” amacı kapsamında birleştirilmesi yoluna gidildiği belirtilmektedir.¹⁴

Son olarak, 765 sayılı mülga TCK m.450/1-9’da failin “kendisinin yahut başkasının cezadan kurtulmasını temin maksadıyla” kasten öldürme suçunu işlemesi cezayı ağırlaştırıcı bir nitelikli hâl olarak öngörülmüşken; 5237 sayılı TCK m.82/1-h’de failin “yakalanmamak” amacıyla kasten öldürme suçunu işlemesi nitelikli hâline yer verilmiştir. Eski düzenlemede, failin hem kendisi hem de bir başkasını cezadan kurtarmak amacıyla suçu işlemesi hâlinde söz konusu nitelikli hâlin uygulanabileceği açıkça belirlenmişken, yeni düzenlemede failin bir başkasının yakalanmaması amacıyla kasten öldürme suçunu işlemesi hâlinde madde bendinin uygulama alanı bulup bulmayacağı belirsizdir.

IV. KARŞILAŞTIRMALI HUKUK

Karşılaştırmalı hukukta, kasten öldürme suçunun, bir suçu gizlemek veya delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak veya yakalanmamak amacıyla işlenmesi hâllerine cezayı ağırlaştırıcı bir neden olarak yer veren çeşitli kanunlara rastlamaktadır. Bu kanunlardan:

Alman Ceza Kanunu’nun 211. maddesinin 2. fıkrasında, kasten öldürme suçunun cezayı ağırlaştırıcı nitelikli hâlleri arasında, suçun “bir suçu gizlemek veya bir suçun işlenmesine olanak sağlanması amacıyla işlenmesi” hâlleri yer almaktadır.

Arjantin Ceza Kanunu’nun 80. maddesinin 7. fıkrasında, kasten öldürme suçunun “bir suçu hazırlamak, kolaylaştırmak, işlemek veya gizlemek veya işlediği suçtan elde ettiği yararı güvence altına almak veya kendisi ya da bir başkasının cezasız kalmasını sağlamak veya teşebbüs edilen diğer bir suçla hedeflenen netice elde edilemediği için” işlenmesi suçun cezayı ağırlaştırıcı nitelikli hâlleri arasında düzenlenmiştir.

Rusya Federasyonu Ceza Kanunu’nun 105. maddesinin 2. fıkrasının k bendinde “başka bir suçu gizlemek veya işlenmesini

¹³ Hakeri, 2007, s.236.

¹⁴ Nur Centel / Hamide Zafer / Özlem Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, C. I, 4. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2007, s.57.

kolaylaştırmak amacıyla” kasten öldürme suçunun işlenmesi cezayı ağırlaştırıcı bir nitelikli hâl olarak düzenlenmiştir.

Portekiz Ceza Kanunu’nun 132. maddesinin 2. fıkrasının g bendinde, *“bir suçu hazırlamak, işlenmesini kolaylaştırmak, işlemek veya gizlemek veya suçun failinin kaçmasını kolaylaştırmak veya cezasız kalmasını sağlamak”* şeklinde kasten öldürme suçunda cezayı ağırlaştırıcı birbirine alternatif nitelikli hâllere yer verilmiştir.¹⁵

Bulgaristan Ceza Kanunu’nun 116. maddesinin ilk fıkrasının 8. bendi uyarınca *“başka bir suçu kolaylaştırmak veya gizlemek”* amacıyla kasten öldürme suçun işlenmesi hâlinde, failin cezasının arttırılması öngörülmüştür.

Hırvatistan Ceza Kanunu’nun 111. maddesinin ilk fıkrasının 5. bendinde kasten öldürme suçunda cezayı ağırlaştırıcı bir neden olarak *“başka bir suçu işleyebilmek veya gizleyebilmek”* amacına yer verilmiştir.

Romanya Ceza Kanunu’nun 189. maddesinin ilk fıkrasının c ve d bentlerinde, kasten öldürme suçunun cezayı ağırlaştırıcı nitelikli hâlleri olarak, suçun *“kendisini veya bir başkasını cezai takibattan veya cezanın infazından kurtarmak”* veya *“bir başka suçu işleyebilmek veya gizleyebilmek”* amaçlarıyla işlenmesi gösterilmiştir.

İtalyan Ceza Kanunu’nun 576. maddesinde, aynı Kanun’un 61. maddesine yapılan atıf dolayısıyla genel nitelikte sayılan cezayı ağırlaştırıcı hâllerden, *“başka bir suçu işlemek veya gizlemek veya kendisine veya bir başkasına bir ürünü, kazancı ya da ödülü elde etmek veya güvence altına almak veya başka bir suçtan dolayı cezasızlığı sağlamak”* amacıyla kasten öldürme suçunun işlenmesi durumunda, failin cezasının arttırılması öngörülmüştür.

İspanya Ceza Kanunu’nun 139. maddesinin 1. fıkrasının 4. bendinde, kasten öldürme suçunun *“bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak veya ortaya çıkartulmasını engellemek”* amacıyla işlenmesine daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâller olarak yer verilmiştir.

Görülebileceği üzere, yukarıda yer verilen yabancı ceza kanunlarında, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 82. maddesinin ilk fıkrasının h bendine benzer şekilde kasten öldürme suçunun cezayı ağırlaştırıcı nitelikli hâlleri düzenlenmiştir. Bununla birlikte;

Bahsi geçen kanunlarda TCK m.82/1-h hükmünden farklı olarak, ayrıca *“bir suçun delillerini ortadan kaldırmak”* amacına yer verilmemiştir.

¹⁵ Berrin Akbulut, “Kasten Öldürme Suçunun Nitelikli Hâlleri”, S. 65, Yıl 2020, Adalet Dergisi, s.101.

Bahsi geçen kanunların bir kısmında TCK m.82/1-h düzenlemesinden farklı olarak; “bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak” amacının yanı sıra veya yerine “başka bir suçu hazırlamak”, “bir suçu işleyebilmek” ve/veya “bir suçun işlenmesine olanak sağlamak” amaçlarına yer verilmiştir.

Bahsi geçen kanunların bir kısmında, “bir suçu gizlemek” ifadesi yerine “bir suçun ortaya çıkartulmasını engellemek” ifadesine yer verilmiştir.

Bahsi geçen kanunların bir kısmında, “yakalanmamak” amacı yerine, “suçun failinin kaçmasını kolaylaştırmak veya cezasız kalmasını sağlamak” ya da “kendisini veya bir başkasını cezai takibattan veya cezanın infazından kurtarmak” amaçlarına yer verilmiştir.

Son olarak, bahsi geçen kanunların bir kısmında, failin kasten öldürme suçunu “işlediği suçtan elde ettiği yararı güvence altına almak” veya “kendisine veya bir başkasına bir ürünü, kazancı ya da ödülü elde etmek” amacıyla işlemesi de cezayı ağırlaştırıcı bir nitelikli hâl olarak düzenlenmiştir. Nitekim Türk Hukuku’nda benzer bir nitelikli hâl 765 sayılı mülga TCK m.450/1-8’de “Bir suçtan hasıl olacak faydayı elde etmek veya bu gayeye vasıl olmak maksadiyle yapılan ihzaratı saklamak için veya takip edilen gayeye vasıl olamamaktan mütevellit infial ile işlenmiş olursa” şeklinde yer verilmişti. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda ise bu nitelikli hâl yer verilmemiştir.

V. ARAÇ SUÇ - AMAÇ SUÇ İLİŞKİSİ

Kasten öldürme suçunun, başka bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak, işlenmesini kolaylaştırmak veya yakalanmamak amacıyla işlenmesi hâlinde, öldürme suçu “araç suç” ve diğer suç da “amaç suç” olarak nitelendirilmektedir.¹⁶ Bu bakımdan, araç suç olan kasten öldürme suçu ile amaç suç arasında fikri bir ilişki, bir iç bağlantı,

¹⁶ TCK m.82 gerekçesi; aynı yönde, Akbulut, 2020, s.141; Centel/Zafer/Çakmut, 2007, s.58; Zeki Hafizoğulları/Muharrem Özen, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar, 3. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2013, s.51; Hakeri, 2007, s.234; Necati Meran, Yeni Türk Ceza Kanununda Kişilere Karşı Suçlar, Madde 81-124, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s.66; Otacı, 2009, s.535; Özbek/Doğan/Bacaksız v.d., 2018b, s.132; İhsan Sartık, Uygulamada ve Teoride Güncel Yargıtay Kararları Işığında Olası Kastla Öldürme ve Yaralama Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s.24; Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/Murat Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s.169; Yaşar/Gökcan/Artaç, 2010, s.2728; Handan Yokuş Sevük, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, s.87; Mustafa Özen ise, bir suçu gizlemenin, delillerini ortadan kaldırmanın veya yakalanmamanın bağımsız bir suç tipi olmadığını, bu durumda ortada daha önce işlenmiş bir suç olduğunu, kasten öldürme suçunun da daha önce işlenen bu suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya yakalanmamak amacıyla gerçekleştirildiğini, sadece bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak hâli bakımından kanunda suç olarak düzenlenmiş bir suçun amaç edinildiğini ifade etmektedir. Özen, 2020, s.123.

nedensellik bağı bulunmalıdır.¹⁷ Amaç suç ile araç suç arasındaki bu bağlantı devam ettiği müddetçe, iki suç arasındaki zamansal fasıla önem arz etmez.¹⁸

Madde bendi lafzında “suç” kavramına yer verildiğinden, söz konusu nitelikli hâl, amaç eylemin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun genel hükümleri doğrultusunda “suç” teşkil etmesi hâlinde uygulanabilecektir.¹⁹ Kabahatler ve disiplin suçları ile özel hukuk alanında haksız fiil sorumluluğunu gerektiren eylemler bakımından madde bendi uygulama alanı bulmaz.²⁰ *Örneğin*, kamu görevlisi failin, yalnızca disiplin suçu teşkil eden eyleminin delillerini ortadan kaldırmak amacıyla kasten öldürme suçunu işlemesi hâlinde söz konusu nitelikli hâlin tatbiki mümkün değildir.

Amaç suç, Türk Ceza Kanunu’nda veya suç ve ceza hükmü içeren diğer kanunlarda düzenlenmiş olabilir. Amaç suçun nev’i veya ağırlığı önemli değildir.²¹ Ayrıca, bu suçun, tıpkı araç suç gibi kasten öldürme suçu olması da mümkündür.²²

¹⁷ YCGK, E: 2018/223, K: 2019/293; T: 09.04.2019, “Türk Ceza Kanunu’nun 82. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde düzenlenen nitelikli hâlde, aralarında fiili irtibat bulunan biri amaç suç, diğeri araç suç olmak üzere iki ayrı suç söz konusudur. Araç suç adam öldürmek, bir suçu gizlemek, suçun delillerini ortadan kaldırmak, suçun işlenmesini kolaylaştırmak, suç sonrasında yakalanmamak nedenlerinden birine dayalı olarak işlenmiş veya işlenmesine kalkışılmış olmalı, ayrıca araç suçtan ayrı bir de amaç suç bulunmalıdır. Bu iki suç arasında bağlantının bulunması ise olmazsa olmaz koşuldur.”; Yargıtay İçtihat Portalı (Y.İ.P.); Yargıtay 1. CD, E: 2020/169, K: 2020/1104, T: 01.06.2020, (Y.İ.P.); aynı yönde öğretide, Sedat Bakıcı, 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri, C. 3, Madde 76-84, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s.665; Sulhi Dönmezer, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 14. Basım, Beta Yayınları, İstanbul, 1995, s.55; Hakeri, 2007, s.234; Özbek/Doğan/Bacaksız v.d., 2018b, s.132; Ali Parlar/Muzaffer Hatipoğlu, Türk Ceza Kanunu Yorumu, C.2, 76-150. Maddeler, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010, s.1340; Yaşar/Gökcan/Artuç, 2010, s.2728; Yokuş Sevük, 2020, s.87.

¹⁸ Otacı, 2009, s.536.

¹⁹ Yargıtay 1. CD, T: 01.03.1942, 88/823: “Rıza ile işlenen ve mahiyeti itibariyle suç olmayan ırza geçmeğe mani olmak isteyen kimsenin tehevvrüle öldürülmesinde 450/7. madde uygulanmaz.”; içinde: Faruk Erem, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, C. IV, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1985, s.358.

²⁰ Ahmet Gökçen/Murat Balcı, Kasten Öldürme Kasten Yaralama, Organ ve Doku Ticareti Suçları, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s.203; Hakeri, 2007, s.234; aynı yönde, Alman Hukukunda, Safferling, 2013, m.211 kn.72.

²¹ Christoph Safferling, Alman Hukuku’nda yer alan nitelikli hâl düzenlemesinin sadece suçları kapsayacak şekilde sınırlandırmasını eleştirmektedir. Yazara göre, haksızlık içeriği önemsiz sayılabilecek bir fiil nedeniyle kasten öldürme suçunu işleyen failin sahip olduğu motivasyonun kınanabilirliğinin bir suçla karşılaştırıldığında daha ağır olduğunu, ayrıca örneğin ekonomi ceza hukukunun geniş anlamda önemli bir kısmının kabahatler hukuku kapsamında düzenlendiğini ve bu düzenlemelerin barındırdıkları kriminel enerji itibarıyla suçlarla mukayese edilebilir nitelikte

Alman Federal Mahkemesi (AlFM) bir suç u gizleme amacının varlığı bakımından, failin, amaç suç un ortaya çıkması hâlinde cezai takibata uğrayacağı beklentisi içerisinde hareket etmesini aramamakta, amaç suç un cezai nitelikte olmayan *örneğin*, mesleki, ekonomik veya toplumsal sonuçlarından kaçınmak için kasten öldürme suç unu işlemesi hâlinde de gizleme amacının varlığını kabul etmektedir. Zira bir suç u gizleme amacı da dâhil olmak üzere kasten öldürme suç unun nitelikli hâlleri, devletin adli fonksiyonuna yönelik olarak işlenmemektedir. Bu nedenle, bir suç u gizleme amacını karakterize eden haksızlığın (amaç suç) diğer bir haksızlıkla (kastan öldürme) bağlantı içerisinde olması hâli, failin bir başkasını amaç suç un cezai olmayan sonuçlarını bertaraf etmek amacıyla öldürmesi hâlinde de söz konusu olabilecektir.²³ Nitekim Federal Mahkeme, failin aslında sağlamak istemediği uyuşturucu maddenin satımı konusunda anlaştığı mağdurdan ödemeyi aldıktan sonra, onu öldürerek cezai takibatı engellemek değil, dolandırıcılığa konu parayı tekrar kaybetmemek amacıyla kastan öldürme suç unu işlediği somut olayda gizleme amacının varlığını kabul etmiştir. Dolayısıyla gizleme amacı, failin, mağdurdan kaynaklanabilecek bir şikâyet veya dava tehdidinin bulunmadığını varsaydığı ve kendisi için öncelikli olarak cezai olmayan sonuçlardan kaçınmanın önem arz ettiği durumlarda da tatbik edilebilecektir.²⁴Buna karşın Mahkeme, failin motivasyonunun amaç suç nedeniyle kendisine ve ailesine yönelebilecek muhtemel saldırılardan korunmak olduğu somut olayda, bir suç u gizleme amacının varlığını kabul etmemiştir. Mahkeme'ye göre, fail kastan öldürme suç unu, amaç suç un kendisi açısından oluşturabileceği toplumsal sonuçlarından kaçınma endişesinin de varlığına rağmen, öncelikli olarak ailesini korumak amacıyla işlemiştir.²⁵

---

olduğunu dile getirmektedir. Kommentar Strafgesetzbuch, Editörler: Holger Matt/Joachim Renzikowski, Verlag Franz Vahlen, München, 2013, m.211 kn.64.

²² Yargıtay 1. CD, T. 28.02.2002, 3882/581: “Sanığın borç aldığı maktul Mahmut’a borcunu ödeyecek durumda olmadığından bu borçtan kurtulmak için yaptığı plan gereğince parayı ödeyeceğini telefonla bildirerek çağırıp onu öldürdüğü, maktulün yanındaki maktul Ülkü ve mağdur Vahap’ı olayın delillerini yok etmek tanıklıklarını engellemek için öldürdüğü ve öldürmeye kalkıştığı anlaşıldığından, sanığın maktulü öldürmesinden TCK 450/4, maktul Ülkü’yü öldürmesinden TCK m.450/9, mağdur Vahap’ı öldürmeye kalkışmasından TCK m.450/9, 62. Maddeleri uygulanarak ceza verilmesi gerekirken ...”; içinde: İsmail Malkoç, Açıklamalı Türk Ceza Kanunu, C. 3, Madde 348-479, Yetkin Yayınları, Ankara, 2002, s.3721.

²³ AlFM, T. 23.06.1999, 3 StR 147/99, beck-online; ayrıca, konuya ilişkin öğretici görüşleri için bkz. Safferling, 2013, m.211 kn.71.

²⁴ AlFM, T. 31.01.1995, 1 StR 780/94, hrr-straftrecht.

²⁵ AlFM, T. 06.04.2005, 5 StR 22/05, beck-online.

Araç suç olan kasten öldürme suçunun faili, amaç suça fail ya da şerik olarak iştirak etmiş olabileceği gibi, bu suç kendisinin hiçbir iştiraki bulunmaksızın işlenmiş de olabilir. Bu bakımdan, araç suç ile amaç suç faillerinin aynı kişi veya kişiler olması gerekmez.²⁶ Ayrıca, araç ve amaç suçların mağduru aynı kişi veya kişiler olabileceği gibi, farklı da olabilir.²⁷ *Örneğin*, hırsızlık amacıyla girdiği evden çıkan hırsızın, apartman girişinde karşılaştığı ev sahibini geride tanık bırakmamak amacıyla öldürmesi hâlinde araç suç ile amaç suçun mağduru aynı kişidir.²⁸

Araç suç olan kasten öldürme suçunun teşebbüs aşamasında kalması madde bendinin tatbikini engellemez. Önemli olan, failin TCK m.82/1-h'de sayılan amaçlarla eylemini gerçekleştirmiş olmasıdır.²⁹ Ayrıca, amaç suç açısından cezalandırılabilirliğin söz konusu olmaması

- ²⁶ Akbulut, 2020, s.142; Mustafa Artuç, *Kişilere Karşı Suçlar*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s.207; Bakıcı, 2010, s.666; Erem, 1985, s.359; Gökçen/Balcı, 2015, s.202; Hakeri, 2007, s.234; Otacı, 2009, s.535; Özbek/Doğan/Bacaksız v.d. 2018b, s.132; Palut 2019, s.468; Parlar/Hatipoğlu 2010, s.1340; Ahmet Cemal Ruhi, *Türk Ceza Kanununda Kastensiz Öldürme Suçları*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.33; Şahbaz, 2016, s.1016; Tezcan/Erdem/Önok, 2020, s.170; Nevzat Toroslu/Hâluk Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 10. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2019, s.35; Yokuş Sevük, 2020, s.89; aynı yönde, Alman Hukukunda, ALFM, T. 27.01.1956, 2 StR 432/55, beck-online; Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.32; Safferling, 2013, m.211 kn.65; Sinn, Arndt, *Systematischer Kommentar zum Strafgesetzbuch*, Editör: Rudolphi, Hans-Joachim / Wolter, Jürgen, C. 4, Carl Heymanns Verlag, 8. Baskı, Köln, 2013, m.211 kn.67.
- ²⁷ Bakıcı, 2010, s.666; Özen, 2020, s.124; Özbek/Doğan/Bacaksız v.d., 2018b, s.133; Parlar/Hatipoğlu, 2010, s.1340; Ruhi, 2017, s.33; Şahbaz, 2016, s.1016; Tezcan/Erdem, Önok, 2020, s.170; Yaşar/Gökcan/Artuç, 2010, s.2729; Yokuş Sevük, 2020, s.89; aynı yönde, Alman Hukukunda, Sinn 2013, m.211 kn.67.
- ²⁸ Yargıtay 1. CD. T. 03.11.2015, E. 2015/248, K. 2015/5258: "Oluşa ve dosya kapsamına göre; sanık Erol'un olay tarihinde maktulün evine hırsızlık amacıyla girdiği, bir süre sonra eve gelen maktulü, işlemeyi düşündüğü hırsızlık suçunun ortaya çıkmasını engellemek ve yakalanmamak amacıyla sekiz bıçak darbesi ile öldürerek evden ayrıldığı olayda; sanık Erol'un eyleminin sadece 5237 sayılı TCK'nun 82/1-h. maddesinde düzenlenen 'bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya yakalanmamak amacıyla kastensiz öldürme suçu' niteliğinde olduğu gözetilmeden, suçun nitelendirilmesinde yanılığa düşülerek yazılı şekilde ayrıca olayda uygulama yeri bulunmayan bir suçun işlenmemesinden kaynaklanan infiale öldürmekten de hüküm kurulması ...", (Y.İ.P.).
- ²⁹ Yargıtay 1. CD., T. 18.10.2006, 4408/4482: "Sanığın kaçırmak istediği Burçin'in ve kendisini engellemeye çalışan mağdur Mustafa'nın direncini kırarak kız kaçırma eylemini kolaylaştırmak için tabancasını Mustafa'nın başına yöneltip tetik düşürdüğü, ancak tabancanın ateş almadığına ilişkin mağdur beyanının tabancada iğne darbesi bulunan patlamamış merminin ele geçmesi ile doğrulanması karşısında ve yakın mesafeden Mustafa'yı omzundan isabetle vurması eyleminde, kız kaçırma suçunun işlenmesini kolaylaştırmak için öldürmeye teşebbüs suçunun unsurlarının oluştuğu gözetilerek sanığın TCK'nun 450/7, 62. maddeleri uyarınca cezalandırılmasına karar vermek gerekirken, suç vasfında hataya düşülerek yazılı şekilde silahlı yaralanmadan hüküm kurulması ...", içinde: M. Emin Artuk/Ahmet Gökçen/Caner Yenidünya, *TCK Şerhi*, C. 3, Özel Hükümler, Madde 76-131, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009, s.2213.

veya suçun zamanaşımına uğraması gibi hâller, suçun varlığını ortadan kaldırmayacağından madde bendinin tatbikine engel olmaz.³⁰

Son olarak, madde bendi kapsamına giren nitelikli kasten öldürme eylemleri açısından, mağdurdan kaynaklanan haksız bir hareketten söz edilemeyeceği ve dolayısıyla fail hakkında haksız tahrik hükmünün uygulanamayacağı belirtilmektedir.³¹

VI. BİR SUÇU GİZLEMENİN AMACI

TDK güncel sözlükte “gizlemek” ifadesi; “saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak” şeklinde tanımlanmaktadır.³² TCK m.82/1-h hükmü anlamında “bir suçu gizlemek” ise; “amaç suçun saklanması, ortaya çıkarılmasının önlenmesi”³³, “failin kendisinin veya başkasının işlediği bir suçun ortaya çıkmasını önlemek, suçun üzerini örtmek amacıyla işlediği cinayetler”³⁴ veya “Kişinin kendisinin veya başkasının işlediği bir suçun ortaya çıkmasını engellemek için hareket ettiği hâller”³⁵ olarak tarif edilmektedir.

Amaç suçun ve/veya faillerinin ortaya çıkartılmasının engellenmesi veya amaç suçun aydınlatılmasının zorlaştırılması amacıyla kasten öldürme suçunun işlenmesi hâlinde, bir suçu gizleme amacının varlığı söz konusu olur.³⁶ Bu nitelikli hâlin en tipik örneği, amaç suç işlenirken veya işlendikten sonra mağdur ya da tanığın öldürülmesidir.³⁷

³⁰ Bakıcı, 2010, s.666; Hafizoğulları/Özen, 2013, s.51; Özbek/Doğan/Bacaksız, v.d., 2018b, s.132; Özen, 2020, s.123.

³¹ Yargıtay 1. CD., T. 07.07.2008, E. 2007/394, K. 2008/5718: “a) Sanıkların işlemeyi amaçladıkları gasp suçunu işlemek için maktul Satılmışı öldürdükleri ve bu nedenle 5237 sayılı TCK’nun 82/1-h ve 62. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları gerektiğinin gözetilmemesi, ... c) Gasp amacıyla gerçekleştirilen öldürme eyleminde tahrik hükümlerinin uygulanamayacağını düşünülmemesi, ...”, içinde: Bakıcı, 2010, s.780.

³² <https://sozluk.gov.tr/> (s.e. t.: 18.03.2022).

³³ Gökçen/Balç, 2015, s.204.

³⁴ Mahmut Koca/İlhan Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 7. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020b, s.114.

³⁵ Akbulut, 2020, s.142.

³⁶ AİFM, T. 17.05.2011, 1 StR 50/11, beck-online; Safferling, 2013, m.211 kn.69.

³⁷ Yargıtay 1. CD., T. 22.06.2020, E. 2020/256, K. 2020/1387: “Dosya ve izlenen kamera kayıtlarına göre; sanıklar ...’ın, sanıklar ... ve ...’ın gözcülük yapması ile ... işyerinin penceresinden girmek suretiyle cep telefonu ve laptop bilgisayar çalmalarından sonra, birlikte olay yerinden uzaklaştıkları sırada, yaklaşık 170 metre uzaklıktaki ... güvenlik görevlisi maktul ...’ın sanıkların hareketlerinden şüphelenerek soru sorması üzerine maktul ile tartıştıkları, sanıkların hızlı adımlarla olay yerinden uzaklaşmaya çalıştıklarını gören maktulün sanıkların peşine düştüğü, biraz ileride sanıkların gizlendikleri, sanık ...’ın hırsızlık sonucu ele geçirilen laptop bilgisayar ile uzaklaştığı ve sanıklar ..., ... ve ...’ın maktule saldırarak maktulün kaçmasına engel olmak suretiyle

Bir suçun gizlenmesi amacıyla kasten öldürmede, amaç suçun ortaya çıkartılmasının önlenmesi söz konusu olduğundan, yani öldürme eylemi kural olarak amaç suçtan sonra işlendiğinden, bu suçun mutlaka kasten işlenmiş olması gerekmez.³⁸ Taksirle işlenen amaç suçun gizlenmesi amacıyla kasten öldürme suçu işlendiği takdirde de TCK m.82/1-h hükmü uygulama alanı bulur.

Söz konusu nitelikli hâlin tatbiki için, amaç suçun suç yolunda belirli bir aşamaya ulaşmamış olmasının gerekip gerekmediği hususu öğretide tartışmalıdır. *Centel/Zafer/Çakmut* ile *Gökçen/Balcı*, gizlenmesi amaçlanan suçun işlenmiş, işlenmekte olan, teşebbüs veya hazırlık aşamasında kalmasının bir önemi bulunmadığı görüşündedir.³⁹ *Koca/Üzülmez* de gizlenmesi amaçlanan suçun gerçekte işlenmiş olmasının zorunlu olmadığını, failin bir suçun işlendiğini tasavvur etmesi ve bunu gizlemek için kasten öldürme fiilini gerçekleştirmesinin yeterli olduğunu belirtmektedir. Yazara göre, *örneğin*, bir babanın, gerçekte işlemediği hâlde oğlunun hırsızlık yaptığını ve bir başkasının da bu suça tanık olduğunu düşünüp, o şahsı öldürmesi hâlinde nitelikli hâl uygulama alanı bulur.⁴⁰

Aksi yöndeki görüş ise, gizlenmesi amaçlanan suçun daha önce işlenmiş veya en azından teşebbüs aşamasında kalmış olması gerektiğini savunmaktadır.⁴¹

Alman Hukuku'nda kasten öldürme suçu vasıtasıyla gizlenmesi amaçlanan suçun gerçekten işlenmiş olması aranmamaktadır.⁴² Alman Federal Mahkemesi'ne göre, bir suçu gizleme amacı, kasten öldürme eyleminin özel haksızlık içeriğinin değerlendirilmesi açısından bir ölçüt olmakla birlikte, söz konusu nitelikli hâlin tatbiki için ayrıca bu amacın gerçekten ulaşılabilir olmasına gerek yoktur. Gizleme amacının kabulü

---

kafasına tekme ve sopa ile çok sayıda vurarak öldürdükleri olayda; sanıkların eyleminin suçu gizlemek ve yakalanmamak amacı ile kasten öldürme suçunu oluşturduğu ve 5237 sayılı TCK'nun 82/1-h maddesi uyarınca cezalandırılmaları gerektiği gözetilmeden, suç vasfında hataya düşülerek, yazılı şekilde TCK'nun 81. maddesi uyarınca hüküm kurulmak suretiyle eksik ceza tayini ...", (Y.İ.P.); aynı yönde, Yargıtay 1. CD., T. 17.01.2018, E. 2016/5491, K. 2018/59, (Y.İ.P.).

³⁸ Şahbaz, 2016, s.1015, 1016.

³⁹ Centel/Zafer/Çakmut, 2007, s.58; Gökçen/Balcı, 2015, s.204.

⁴⁰ Koca/Üzülmez, 2020b, s.114; aynı yönde, Tezcan/Erdem/Önok 2020, s.170.

⁴¹ Ayhan Önder, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994, s.49; Palut, 2019, s.473, 474; Ruhi, 2017, s.33; Toroslu/Toroslu, 2019, s.35.

⁴² Thomas Fischer, Strafgesetzbuch und Nebengesetze, Verlag C. H. BECK, München, 2008, 55. Baskı, m.211 kn.63; Momsen, Carsten, Strafgesetzbuch, Kommentar, Editör: Satzger, Helmut/ Schluckebier, Wilhelm/ Widmaier, Gunter, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2014, 2. Baskı, m.211 kn.69.

için, amaç suçun varlığı bir unsur olarak aranmadığından, failin gizlemeyi amaçladığı suçun işlenmiş veya işlenmemiş olması hukuki açıdan önemsizdir. Failin, bir suçu işlemiş olabileceği ve bu suçu gizlemek amacıyla da kasten öldürme eylemini gerçekleştirme tasavvuru ile hareket etmesi yeterlidir.⁴³

Federal Mahkeme'ye göre gizleme amacı, bir plân dâhilinde veya anlık olarak ortaya çıkabilir. Bu bağlamda *örneğin*, heyecan, öfke, korku veya telaş gibi anlık bir duygusal tepki üzerine alınan öldürme kararı da gizleme amacını ihtiva edebilir. Mahkeme, bir suçu gizleme amacının, mutlaka failin hedeflediği amaç üzerinde etraflıca düşünmesini gerektirmediğini, ayrıca anlık duygusal tepkinin kasten öldürme suçlarında çoğunlukla karşılaşılan bir durum olduğunu ve bir suçu gizleme amacı bakımından da tipik bir durum teşkil ettiğini, uygulamada kural olarak bu tip anlık duygusal reaksiyon hâllerinin gizleme amacına etkisinin bulunmadığının kabul edildiğini vurgulamıştır.⁴⁴

Federal Mahkeme, gizleme amacının varlığı için, kasten öldürme eyleminin gizleme amacına uygun veya bunun için mutlaka gerekli olmasını aramamaktadır. Hakeza, amaç suçun veya failinin objektif açıdan hâli hazırda ortaya çıkartılmış olması veya kasten öldürme suçunun mağdurundan, amaç suçun aydınlatılması bakımından endişe edilmesinin gerekip gerekmediğinin de bir önemi bulunmamaktadır. Mahkeme'ye göre; bir suçu gizleme amacı, yalnızca failin bakış açısına göre değerlendirilir. Bu bakımdan ölçüt, failin, kendisinin veya eyleminin tamamen aydınlatılmamış olmasına veya cezai takibata uğrayabilir olmamasına inanmış olmasıdır. Hâli hazırda amaç suça ilişkin soruşturmada "şüpheli" olsa dahi, kasten öldürme suçu vasıtasıyla delil durumu bakımından kendisi lehine bir konum yaratabileceğine veya mevcut durumunu iyileştirebileceğine inanan fail bakımından gizleme amacının varlığı söz konusu olabilecektir.⁴⁵ Benzer şekilde, amaç suç yönünden adli makamlarca henüz tespit edilemediği düşüncesinde olan failin, sadece kendi failliğini gizlemek amacıyla kasten öldürme suçunu işlemesi hâlinde de gizleme amacının varlığı gündeme gelecektir.⁴⁶ Buna karşın, failin, amaç suçun aydınlatılmasının, gizlemeye yönelik hareketinden ve ölüm neticesinden bağımsız olarak gerçekleşmeyeceğini varsaydığı hâllerde, artık failin objektif açıdan gizlemeye yönelik olduğu kabul edilen hareketi ile tasavvuruna göre

⁴³ AIFM, T. 26.02.1958, 2 StR 64/58, beck-online.

⁴⁴ AIFM, T. 15.02.2017, 2 StR 162/16, beck-online; T.23.12.1998, 3 StR 319/98, beck-online.

⁴⁵ AIFM, T. 07.06.2017, 2 StR 474/16, beck-online.

⁴⁶ AIFM, T. 17.05.2011, 1 StR 50/11, beck-online.

sübjektif açıdan hedeflenen netice arasında bulunması gereken illi nedenselliğin varlığından söz edilemeyecektir.⁴⁷ Yine, failin, amaç suçun ve bu suça iştirakinin, cezai takibatı yeterli derece sağlayacak ölçüde aydınlatıldığı bilgisinde sahip olduğu, yani *“artık gizlenecek bir şey yok!”* tasavvuruyla hareket ettiği hâllerde, gizleme amacı artık mevcut olmayacaktır.⁴⁸

Öldürme fiilinin amaç suçla zamansal açıdan doğrudan bağlantılı olarak gerçekleştirilmesi de mümkündür. Bu bakımdan, bir suçu gizleme amacı, yaşam hakkı veya vücut bütünlüğüne yönelik işlenen amaç suçlar bakımından gündeme gelebilir. Alman Federal Mahkemesi'ne göre, failin, öldürme eyleminin icrası sırasında bu suça yönelik önceki hareketlerini gizleme amacını edinmek suretiyle ölüm neticesini gerçekleştirmek istemesi halinde, gizleme amacının varlığı söz konusu olmayacaktır. Çünkü gizleme amacının diğer bir öldürme amacı olarak sonradan ortaya çıkması, gerçekleştirilen önceki hareketleri ayrı bir suça dönüştürmez. Bu nedenle, failin başlangıçtan itibaren kesintisiz bir öldürme kastı ile hareket ettiği olaylarda bir suçu gizleme amacının kabulüne olanak yoktur. Failin öldürmeye yönelik önce olası kast ile hareket etmesi, akabinde doğrudan kast ile suçu neticelendirmesinin de bu açıdan herhangi bir önemi bulunmamaktadır.⁴⁹ Bununla birlikte failin, kasten öldürmeye teşebbüs eylemini gizlemek amacıyla mağduru öldürme kararı aldığı ve kasten öldürmeye yönelik önceki (başarısız) hareketleri ile gizleme amacıyla da gerçekleştirilen sonraki hareketleri arasında dikkate değer bir zamansal fasıla bulunduğu olaylarda gizleme amacının varlığı kabul edilebilecektir. Zira bu durumda failin kasten öldürmeye yönelik sonraki hareketleri, hâli hazırda tamamlanmış bir amaç suça (kasten öldürmeye teşebbüs suçuna) ilişkindir.⁵⁰

Dolayısıyla, bu tür durumlarda bir suçu gizleme amacının kabulü için kural olarak;

- Kasten öldürmeye yönelik tamamlanmış önceki hareketler ile gizleme amacıyla gerçekleştirilen sonraki hareketler arasında açık bir zamansal fasıla bulunması veya

- Yaralama kastı ile başlanılan icra hareketlerinin gizleme amacını da kapsayacak şekilde kasten öldürmeye dönüşmesinin gerektiği kabul

⁴⁷ AIFM, T. 04.08.2010, 2 StR 239/10, beck-online.

⁴⁸ Sinn, 2013, m.211 kn.80.

⁴⁹ AIFM, T. 03.02.2015, 3 StR 541/14, beck-online; T. 12.06.2001, 5 StR 432/00, beck-online.

⁵⁰ AIFM, T. 01.12.2021, 6 StR 270/21, beck-online; T. 03.02.2015, 3 StR 541/14, beck-online; T. 12.06.2001, 5 StR 432/00, beck-online.

edilmektedir.⁵¹ Elbette bu ihtimalde, yaralama suçu ile kasten öldürme suçları arasında hareket teklifi değil, birbirinden bağımsız bir amaç ve araç suç ilişkisi bulunmalıdır.

TCK m.82/1-h düzenlemesi bakımından tartışılabilir diğer bir husus, kasten öldürmeye teşebbüs veya kasten yaralama suçlarını işleyen failin, ihmali davranışla bu suçları gizleme amacını gerçekleştirebilmesinin mümkün olup olmadığıdır. Öğretide, başlangıçtan itibaren öldürme veya yaralama kastıyla icra hareketlerini gerçekleştiren fail bakımından TCK m.83 kapsamında öngelen tehlikeli eylem nedeniyle ölüm neticesini önleme yükümlülüğü doğmayacağı ve kasti bir icrai hareketi, kasti bir ihmali hareketin zamansal olarak takip etmesi halinde icrai hareketin ihmali hareketi tüketeceği (görünüşte içtima) kabul edildiğinden, ayrı bir görünüşte ihmali suç sorumluluğu da oluşmayacaktır.⁵² Böylece, failin, kasten öldürmeye veya yaralamaya yönelik önceki icrai hareketlerini gerçekleştirmesinin akabinde, gizleme amacını da edinmek suretiyle ölüm neticesinin gerçekleşmesi bakımından hareketsiz kalması halinde ayrıca ihmali davranışla işlenen bir “araç suç” oluşmayacağından, söz konusu nitelikli halin uygulanması da mümkün olmayacaktır.

Nitekim Alman Federal Mahkemesi, failin başlangıçtan itibaren öldürme (olası) kastıyla küçük yaştaki mağdura karşı kötü muamelede bulunduğu, sonrasında bu eylemlerini gizlemek amacıyla ağır yaralanan mağdurun kurtarılması için gereken tedbirleri almaktan kaçındığı olayda, gizleme amacının varlığı için aranan amaç suçun mevcut olmadığına karar vermiştir. Mahkeme’ye göre, başlangıçtan itibaren öldürme (olası) kastıyla hareket eden fail bakımından yardım yükümlülüğü söz konusu olmadığından, eylemleri tek bir suçu oluşturabilecek ve bu suçun icrası sırasında, önceki hareketlerini gizleme amacını da edinmek suretiyle ölüm neticesini gerçekleştirmek istemesi sonucu değiştirmeyecektir.⁵³

Failin öngelen taksirli yaralama eyleminin akabinde, bu eylemini gizlemek amacıyla mağdura yardım etmeyerek ölümüne neden olması halinde ise *örneğin*, aşırı hız nedeniyle kontrolünü kaybettiği aracıyla çarparak yaraladığı yayayı, suçunu gizlemek amacıyla olay yerinde bırakıp kaçan fail açısından, kast ettiği ölüm neticesi meydana geldiği

⁵¹ AİFM, T. 14.03.2017, 2 StR 370/16, beck-online.

⁵² Berrin Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s.346; Hakeri, 2007, s.123; Koca/Üzülmez, 2020b, s.143; Erkam Yılmaz, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s.89 ve 157.

⁵³ AİFM, T. 21.04.2009, 1 StR 73/09, beck-online; T. 14.12.2006, 4 StR 419/06, beck-online; T. 12.12.2002, 4 StR 297/02, beck-online.

takdirde, öngelen taksirli eyleminden kaynaklanan yardım yükümlülüğünü yerine getirmemesi dolayısıyla, hem taksirle yaralama hem de TCK m.83 kapsamında ihmal suretiyle kasten öldürme suçu gündeme gelecektir.⁵⁴ Bu durumda her iki suç arasında araç-amaç suç ilişkisi söz konusu olabileceğinden, gizleme amacının kabulünün de mümkün olduğu düşüncesindeyiz.⁵⁵

Alman Federal Mahkemesi önceki tarihli bir kararında, aracıyla çarparak taksirle ağır yaraladığı mağduru, adli makamlara alkollü olarak yakalanmamak için olay yerinde bırakıp ölümüne neden olan fail bakımından gizleme amacını kabul etmemiştir. Mahkeme'ye göre, olay sırasında mağdurun, fail aleyhinde herhangi bir gözlem yapabilme imkânı bulunmadığından, failin şüpheli olarak soruşturmadan kurtulabilmesi mutlaka tanığın ölümüne bağlı değildir. Fail, kendisi için öngörülebilir olan mağdurun ölümünü kazanın gizlenmesi için bir araç olarak kullanmamış, yalnızca kaçmasının bir sonucu olarak kabullenmiştir. Failin, yükümlülüğüne aykırı olarak bir başkasının yaşamına karşı bu şekilde kayıtsız kalması, her öldürme kastında olduğu gibi kınanabilir olsa da, suçun cezai sonuçlarından kurtulmak amacıyla bir başkasının yaşamının sonlandırılması açısından aranan özel kınanabilirlik somut olayda mevcut değildir. Ayrıca mahkeme, failin salt olay yerinden uzaklaşmasının, bir suçu gizleme amacının varlığı bakımından aranan sübjektif unsuru oluşturmayacağını, zira bu amacın, olayın aydınlatılmasına katkı sağlayabilecek suç delillerinin veya kişilerin ortadan kaldırılmasını gerektirdiğini, ancak işlemiş olduğu suçun hayati neticelerini önleme yükümlülüğünü süreci oluruna bırakarak yerine getirmeyen failin, yalnızca failliğini gizlemek amacıyla hareket ettiğinin söylenemeyeceğini vurgulamıştır.⁵⁶

Federal Mahkeme, yakın tarihli bir kararında ise yaşlı bakımevinde görevli sanığın, bakıma muhtaç ve ağır hasta olan mağdura sehven hatalı ilaç vermesinin akabinde, eyleminin iş hukuku alanındaki sonuçlarından çekindiği için doktor çağırılmayarak ölüm neticesine neden olduğu

⁵⁴ Neslihan Göktürk, Fikri İçtima, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s.222; Mahmut Koca/ İlhan Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020a, s.408, 409; Öngelen tehlikeli eylemin taksirle gerçekleştirildiği durumlarda, ölüm neticesini önleme yükümlülüğünü yerine getirmeyen fail bakımından yalnızca görünüşte ihmalî suçtan ötürü ceza verilmesini kabul eden görüşler için bkz. Yılmaz, 2020, s.90.

⁵⁵ Aynı yönde bkz. Bakıcı, 2010, s.892, 893; Hakeri, 2007, s.123. TCK m.82/1-h'de düzenlenen nitelikli halin TCK m.83 kapsamında tatbikinin mümkün olmadığını kabul eden, Koca/Üzülmez, 2020b, s.146; Özbek/Doğan/Bacaksız v.d, 2018b, s.165; Yokuş Sevük, 2020, s.141, 142.

⁵⁶ AIFM, T. 31.03.1955, 4 StR 51/55, beck-online; aksi görüş, Eser, Sternberg-Lieben 2014, m.211 kn.35a.

olayda, sanığın taksirle yaralama eylemini gizlemesi açısından ölüm neticesi zorunlu ve gerekli olmasa da, olası kast ile gerçekleştirilen bu ihmali davranışın gizlemeye yönelik bir araç olduğunu kabul etmiştir.⁵⁷ Benzer şekilde, Mahkeme, evlat edindikleri üç küçük çocuğa karşı bakım ve gözetim yükümlülüklerini yerine getirmeyen, onlara kötü muamelede bulup, eziyet boyutuna varacak derecede aç bırakan sanıkların, yıllar süren bu eylemlerini gizlemek amacıyla ve öleceklerini öngörmelerine rağmen bunu kabullenerek onları tamamen aç bıraktıkları ve bu surette birinin ölümüne neden oldukları olayda, gizleme amacının varlığını kabul etmiştir. Mahkeme'ye göre, sanıklar, çocuklara yönelik suç teşkil eden eylemlerinin yaşamaya devam etseler dahi aldıkları (dışarıya çıkartmama, koşulsuz itaati öğretme gibi) çeşitli önlemlerle ortaya çıkmayacağı veya ölmeleri hâlinde bir şekilde örtbas edilebileceği tasavvuruyla (olası kastla) hareket etmişlerdir. Bu bakımdan, sanıkların, ölüm gecesi acil yardım doktorunu çağırmaları ve onun çocuğu hayata döndürmeye yönelik teşebbüsleri, gizleme amacının kabulüne engel teşkil etmemektedir. Ayrıca, sanıkların çocukların ölümü hâlinde ölüm sebebini gizlemeye veya cesedi yok etmeye yönelik herhangi bir planlarının bulunmaması da önemsizdir, zira her iki sanık da davranışlarının ölümcül sonuçlarını öngörmek suretiyle olayın üzerini kapatabileceğini düşünmüştür. Nitekim o güne kadar çocukların içerisinde bulunduğu durumu kimse ortaya çıkartmamıştır. Dolayısıyla, bu kabul genel hayat tecrübelerine veya mantık kurallarına aykırı değildir. Federal Mahkeme, çocukların salt yer yer aç bırakılmaya devam edilmesi olmasa da, özellikle sıkı bir şekilde tecrit edilmeleri ve önceki eylemlerin ortaya çıkmaması adına zamanında doktor müdahalesinden bilinçli olarak mahrum bırakılmalarının, sanıkların somut olaydaki ihmallerinin aynı zamanda “gizleme amacına” yönelik olduğunu ortaya koyduğunu ve böylelikle ölüm neticesi bakımından illi bir sebep teşkil ettiğini vurgulamıştır.⁵⁸

VII. BİR SUÇUN DELİLLERİNİ ORTADAN KALDIRMAK AMACI

Bir suçun delillerini ortadan kaldırmak amacının, “*bir suçu gizlemek*” amacı kapsamında değerlendirilebileceği ifade edilmektedir.⁵⁹

⁵⁷ AİFM, T. 19.08.2020, 1 StR 474/19, beck-online.

⁵⁸ AİFM, T. 10.03.2000, 1 StR 675/99, beck-online.

⁵⁹ Artuç, 2018, s.208; Koca/Üzülmez, 2020b, s.113; Yargıtay 1. CD., T. 17.05.2021, E. 2020/4623, K. 2021/8166: “Sanıklar ... ve ...’ın adli emanette kayıtlı av tüfeğiyle aralarında ticari ilişki, borç veya alacak bulunmayan maktulü tehdit ederek bağladıkları ve kaçırdıkları, sanıkların asıl husumetlerinin maktulün abisi ...’dan alacakları bulunduğu iddiasından kaynaklandığı bu nedenle maktulün babası katılan ...’i de

Nitekim Alman Ceza Hukukunda “*bir suçtu gizleme*” amacının, işlenen bir suçtu “*veya*” buna ilişkin delilleri ortadan kaldırmak amacıyla hareket edilen durumları kapsadığı kabul edilmektedir.⁶⁰

Ceza muhakemesi hukukunda “*delil*” kavramı; “*maddi gerçeğin inşasında kullanılan ispat araçları*”⁶¹ veya “*ispata yarayan ve hukuk düzeninin kabul ettiği vasıtalar*”⁶² olarak tanımlanmaktadır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu’na göre, “*delil*”; “*ceza muhakemesinin konusu olan olayda maddi gerçeğe ulaşmak amacıyla kullanılan ispat aracıdır*”.⁶³ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nda benimsenen vicdani delil sistemine göre (m.206, 217), hukuka aykırı olmayan her şey delil olarak kabul edilebilir.

Bir suçun delillerini ortadan kaldırmak amacı bakımından *öğretide bir görüş*, madde bendinde hukuka uygun veya aykırı delil ayrımı yapılmadığı için hukuka aykırı bir delili ortadan kaldırmak amacıyla kasten öldürme suçunun işlenmesi hâlinde de madde bendinin uygulanması gerektiği yönündedir.⁶⁴ *Diğer görüş ise* her ne kadar madde metninde delilin hukuka uygun olması gerektiğine dair bir açıklama bulunmasa da, bir şeyin ceza muhakemesi anlamında delil olarak adlandırılabilmesi için aynı zamanda hukuka uygun olması gerektiğini, bu hususun delilin temel özelliklerinden biri olduğu için ayrıca madde bendinde açıkça ifade edilmediğini, aksinin kabulü hâlinde hukuka aykırı delilin de suçla korunduğu sonucunun ortaya çıkabileceğini ve bu

---

yanlarına çağırıp av tüfeği doğrultarak kaçırmaya çalıştıkları, ancak katılanın kaçarak kurtulduğu, maktulün kullandığı aracı yanlarına aldıkları, benzinle yaktıkları, daha sonra maktulü ipe boğmak suretiyle öldürüp cesedini ortadan kaldırmak amacıyla yaktıkları, katılan ...’in ellerinden kaçması ve olaya bizatihi tanık olması ve farklı kişiler tarafından olay üzerine telefonla aranmaları nedeniyle şüphelilerin yakalanacaklarını anladıklarından maktulü öldürüp cesedini yakmak suretiyle işledikleri suçların delillerini yok etmeye çalıştıkları anlaşılan olayda; ... maktulü planlı bir şekilde kaçırın ve otomobilini de gasp eden sanıkların gelişen olaylar sonrası yakalanacakları endişesiyle içinde buldukları telaş hâli devam etmekte iken, işlemiş oldukları suçlarını gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak ve yakalanmamak amacıyla öldürme kararını verdiklerinin ve eylemlerini gerçekleştirdiğinin kabulü gerektiği ve böylece tasarlanmanın unsurlarının oluşmadığı anlaşıldığı hâlde, TCK’nun 37, 82/1-h maddeleri uyarınca ayrı ayrı cezalandırılmaları yerine, suç niteliğinde yanılıya düşülerek, yazılı biçimde ‘tasarlayarak öldürme’ suçundan aynı Kanunun 37, 82/1-a maddeleri uyarınca ayrı ayrı cezalandırılmalarına karar verilmesi ...”, (Y.İ.P.).

⁶⁰ AİFM, T. 06.06.2019, 4 StR 541/18, hrr-straftrecht.de; T. 17.05.2011, 1 StR 50/11, beck-online.

⁶¹ Cem Şenol, Teori ve Uygulamada Ceza Muhakemesinde Hukuka Aykırı Delillerin Kullanılması ve Değerlendirilmesi Yasağı, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s.43.

⁶² Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, Ceza Muhakemesi Hukuku, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s.615.

⁶³ YCGK, T. 08.07.2021, E. 2021/198, K. 2012/359, (Y.İ.P.).

⁶⁴ Gökçen, Balcı, 2015, s.206; aynı yönde, Akbulut, 2020, s.142.

durumun düzenlemenin getiriliş amacına aykırı olacağını savunmaktadır.⁶⁵ Kanaatimizce, TCK m.82/1-h bendinde delilin hukuka uygunluğu veya aykırılığı noktasında bir ayırımın bulunmaması, ceza muhakemesi hukuku sistemimizde delilin hukuka aykırılığının tespitinin kanuni düzenlemeler çerçevesinde özellikle adli makamlara ait bir vazife olması, uygulamada hukuka aykırı deliller açısından bir takım istisnaların tanınmış olması ve failin delilin hukuka uygunluğu noktasında düştüğü hatanın gizleme amacını ortadan kaldırmaması karşısında, *örneğin*, hukuka aykırı olarak elde edilen bir ses ve/veya görüntü kaydının ortadan kaldırılması amacıyla bu kaydı elinde bulunduran kişinin öldürülmesi hâlinde de, söz konusu nitelikli hâlin uygulama alanı bulması gerekir.

Bir suçun delillerini ortadan kaldırmak amacıyla kasten öldürmenin, kural olarak amaç suçun işlenmesinden sonra gündeme gelebileceği kabul edilmektedir.⁶⁶ Ancak, söz konusu nitelikli hâlin manevi unsura ilişkin olduğu nazara alındığında, failin amaç suçu henüz işlemeden önce, bu suça ilişkin olası delillerin ortadan kaldırılması amacıyla da kasten öldürme suçunu işleyebilmesinin mümkün olabileceği göz ardı edilmemelidir.⁶⁷

VIII. BİR SUÇUN İŞLENMESİNİ KOLAYLAŞTIRMAK AMACI

Bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla fail, amaç suçun gerçekleşmesinde ortaya çıkan veya çıkabilecek zorlukları aşabilmek, suçu daha kolay veya hızlı bir şekilde işleyebilmek amaçlarıyla kasten öldürme suçunu işlemektedir.⁶⁸

765 sayılı mülga TCK'da, m.450/1-7 lafzında *“Velevki husule gelmiş olmasın”* ifadesine yer verilmiş ve böylece amaç suçun mutlaka işlenmiş olması koşulu aranmamıştır. 5237 sayılı TCK m.82/1-h lafzında ise benzer bir ifade bulunmamakla birlikte, madde gerekçesinde; *“Suçun bu nitelikli hâlinin oluşabilmesi için, belirtilen amaçlar bir kişinin öldürülmesi yeterlidir; öldürmek suçuyla amaçlananın gerçekleşmesi gerekmez. Bu nedenle, örneğin bir banka soygununu gerçekleştirilebilmek amacıyla öldürme suçunun*

⁶⁵ Palut, 2019, s.476.

⁶⁶ Bakıcı, 2010, s.665.

⁶⁷ Aynı yönde, Artuç, 2018, s.208.

⁶⁸ Akbulut, 2020, s.142; Yargıtay 6. CD., T. 13.01.2014, E. 2013/26976, K. 2014/207: “Sanığın, yağma suçunu kolaylaştırmak için katılanın boynunu kestiğinden kasten öldürmeye teşebbüs suçunda TCK'nın 82/h maddesi yerine, aynı Yasanın 81.maddesi ve yağma suçu tamamlandığı hâlde yerinde ve yeterli olmayan gerekçe ile yağmaya kalkışmadan hüküm kurulması ...”, (Y.İ.P.); aynı yönde, Yargıtay 1. CD., T. 10.06.2021, E. 2020/2927, K. 2021/10341; Yargıtay 1. CD., T. 10.12.2014, E. 2013/3102, K. 2014/6081; Yargıtay 1. CD., T. 10.11.2014, E. 2014/2556, K. 2014/5044, (Y.İ.P.).

işlenmesi hâlinde, fail hakkında bu nitelikli unsur dolayısıyla cezaya hükmedilecektir. Banka soygununun gerçekleşmesi hâlinde, failin ayrıca bu suçtan dolayı da cezalandırılması gerekir. Başka bir deyişle, bu gibi durumlarda gerçek içtima kurallarını uygulamak gerekir.” açıklamalarına yer verilmiştir.

Söz konusu nitelikli hâlin tatbiki açısından, amaç suçun icra hareketlerine başlanılmış olmasının gerekip gerekmediği hususunda öğretide farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bu bağlamda *Tezcan/Erdem/Önok*, madde fıkrası bendinde düzenlenen nitelikli hâlin tatbiki için, amaç suçun herhâlde icra hareketlerine başlanmış olması gerektiğini, nitekim 5237 sayılı TCK’da, 765 sayılı mülga TCK’dan farklı olarak başka bir suçun hazırlanması için kasten öldürme suçunun işlenmesine nitelikli hâl olarak yer verilmediğini savunmaktadır.⁶⁹

Aksi görüşte olan *Dönmezer, Erem ve Toroslu/Toroslu*, söz konusu nitelikli hâlinin tatbiki için, kolaylaştırılmak istenilen amaç suçun işlenmiş olması gerektiğini belirtmektedir.⁷⁰ Benzer şekilde *Şahbaz*, bir suçun işlenmesinin kolaylaştırılmasında amaç suçun işlenmesinin açıkça şart koşulmadığını, amaç suçu işlemek amacıyla kasten öldürme suçunu işleyen failin, amaç suçu işleyemeden yakalanmış olsa dahi, kasten öldürme suçunda ortaya koyduğu kötü iradenin korunmaması için madde bendi kapsamında sorumlu tutulması gerektiğini ifade etmektedir.⁷¹ *Gökçen/Balcı* da araç suç olan kasten öldürmenin, amaç suçun işlenmesini fiilen kolaylaştırmış olması gerektiğini, failin öldürme eylemini gerçekleştirirken amacının suçu daha kolay gerçekleştirmek olmasının yeterli olduğunu, ancak kasten öldürme suçunun bu amaçla işlendiğinin somut olayda her türlü şüpheden uzak ve somut delillerle ispatlanması gerektiğini dile getirmektedir.⁷² Son olarak *Akbulut ve Hakeri*’ye göre, söz konusu nitelikli hâlin yapılma nedeni ile madde gerekçesi göz önünde alındığında, madde bendinin uygulanabilmesi için hedeflenen suçun işlenmiş olması ve dahi bu suçun işlenebilir olması gerekmektedir.⁷³ Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 11.10.2011 tarihli, 2011/1-113 E. 2011/207 K. sayılı kararında; “*Bu bendin uygulanabilmesi için, amaç suçun tamamlanması gerektiği gibi, suçun teşebbüs derecesinde, hatta hazırlık hareketleri aşamasında kalmış olmasının da önemi yoktur. Failin öldürme eylemini, ‘amaç’ suçu gizlemek, suçun işlenmesini*

⁶⁹ Tezcan/Erdem/Önok, 2020, s.170; aynı yönde, Otacı, 2009, s.536; Parlar/Hatipoğlu, 2010, s.1340.

⁷⁰ Dönmezer, 1995, s.55; Erem, 1985, s.359; Toroslu, 2019, s.35; aynı yönde, Artuç, 2018, s.205; Özbek/Doğan/Bacaksız, v.d, 2018b, s.133; Palut, 2019, s.477; Ruhi, 2017, s.33.

⁷¹ Şahbaz, 2016, s.1016; aynı yönde, Bakıcı, 2010, s.665.

⁷² Gökçen/Balcı, 2015, s.207, 208.

⁷³ Akbulut, 2020, s.139; Hakeri, 2007, s.235.

kolaylaştırmak, delillerini ortadan kaldırmak veya yakalanmamak için gerçekleştirilmesi yeterlidir.” şeklinde açıklamalara yer vermek suretiyle, amaç suçun mutlaka tamamlanmış veya teşebbüs aşamasına ulaşmış olmasının gerekmediğini ortaya koymuştur.⁷⁴

Alman Hukuku’nda da, bir suçun işlenmesini mümkün kılmak amacıyla ilişkin nitelikli hâlinin tatbiki için, amaç suçun icrasına başlanmış olması veya tamamlanmış olması aranmamaktadır.⁷⁵

Kanaatimizce, madde bendinin tatbiki açısından amaç suçun işlenmiş veya teşebbüs aşamasına ulaşmış olması gerekmez. Kanun koyucunun faildeki amaçtan yola çıkarak ihdas ettiği ve sübjektif bir unsur olarak belirlediği bir suçu kolaylaştırma amacının kasten öldürme suçunu işlediği sırada failde bulunması yeterlidir. Bu bakımdan, failin, objektif açıdan kolaylaştırmaya yönelik olduğu kabul edilen hareketi ile tasavvuruna göre sübjektif açıdan hedeflediği netice arasında bulunması gereken illi nedenselliğin ortaya konulması gerekmektedir.

Mağdurun ölümünün amaç suçun kolaylaştırılması açısından mutlaka zorunlu bir araç olmasına da gerek yoktur. Failin tasavvuruna göre, kasten öldürme suçunun, amaç suçun daha hızlı ve/veya kolay işlenebilmesini sağlaması ve böylece öldürme eyleminin kolaylaştırma amacı bakımından uygun olması yeterlidir.⁷⁶ Dolayısıyla, sadece amaç suçun işlenmesini engelleyen kişilerin değil, zorlaştıran veya yavaşlatan kişilerin öldürülmesi hâlinde de madde bendi uygulama alanı bulabilir.

Kolaylaştırmak amacı, amaç suçun icrasına hâli hazırda başlanıldığı hâllerde veya *örneğin*, kesintisiz suçlarda, sona erme aşamasından önce gündeme gelebilir.⁷⁷ Ayrıca, kolaylaştırılmak istenilen

⁷⁴ Aynı yönde, YCGK, T. 23.09.2003, E. 2003/1-179, K. 2003/225, içinde: Bakıcı, 2010, s.718 v.d.; aksi yönde, YCGK, T. 06.02.1989, 1-529/31, içinde; Tezcan/Erdem/Önok, 2020, s.170 dn.193.

⁷⁵ Safferling, 2013, m.211 kn.66; Sinn 2013, m.211 kn.67.

⁷⁶ Bkz. AİFM, T. 03.06.2015, 2 StR 422/14, beck-online; T. 09.03.1993, 1 StR 870/92, beck-online; Eser, Sternberg-Lieben 2014, m.211 kn.35a; Safferling 2013, m.211 kn.65.

⁷⁷ Yargıtay 1. CD., T. 13.12.2017, E. 2016/4067, K. 2017/5011: “Suça sürüklenen çocuğun, uyandıktan sonra cep telefonunu vermemek için direnen maktuleye sopa ile vurarak öldürdüğü olayda, TCK’nun 82/1-e maddesinin uygulama yeri bulunmadığından, suça sürüklenen çocuk hakkında TCK’nun 82/1-h maddesi gereğince hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde TCK’nun 82/1-e-h maddesi gereğince hüküm kurulması ...”, (Y.İ.P.); Yargıtay 1. CD., T. 21.01.2015, E. 2014/5517, K. 2015/114: “Sanığın eylemine devam etmek istediği sırada mağdurun babası maktul ... sanığın üzerine atlayarak eylemine devam etmesini engellediği, aralarında çıkan boğuşmada sanığın silahla maktule yakın mesafeden ateş ederek öldürdüğü, sanığın nitelikli gaspa teşebbüs suçunun işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla mağduru yaralayarak öldürmeye teşebbüs ettiği olayda; meydana gelen zarar ve tehlikenin ağırlığı birlikte değerlendirildiğinde, 5237 sayılı TCK’nun 35 maddesinin uygulaması sırasında yazılı şekilde hüküm kurulmasında isabetsizlik görülmediğinden ...”, (Y.İ.P.).

suç ihmali bir suç da olabilir. *Örneğin*, garantör yükümlülüğü altında bulunan bir babanın, çocuğunun ölümünü engellemeye kendisini zorlayan bir başka kişiyi öldürmesi hâlinde söz konusu nitelikli hâlin uygulanabileceği dile getirilmektedir.⁷⁸

Son olarak, öğretilerde ağırlıklı görüş ve uygulamaya göre; yağma suçunu kolaylaştırmak amacıyla kasten öldürme suçunun işlenmesi hâlinde bileşik suça ilişkin hükümler uygulanmayacak, fail, hem amaç suç olan yağma hem de araç suç olan nitelikli kasten öldürme suçlarından gerçek içtima hükümleri uyarınca ayrı ayrı sorumlu olacaktır.⁷⁹ Zira her iki suç arasında bir bileşik suç ilişkisi bulunmadığı, bileşik suçun varlığı için (TCK m.42) bir araya gelen suçların tipiklikte açıkça gösterilmesi gerektiği belirtilmektedir.⁸⁰ Nitekim madde gerekçesinde kanun koyucu, *“Bu nedenle, örneğin bir banka soygununu gerçekleştirebilmek amacıyla öldürme suçunun işlenmesi hâlinde, fail hakkında bu nitelikli unsur dolayısıyla cezaya hükmedilecektir. Banka soygununun gerçekleşmesi hâlinde, failin ayrıca bu suçtan dolayı da cezalandırılması gerekir. Başka bir deyişle, bu gibi durumlarda gerçek içtima kurallarını uygulamak gerekir.”* açıklamalarına yer vermek suretiyle bu hususu vurgulamıştır.

IX. YAKALANMAMAK AMACI

29.06.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun’un 9. maddesi ile TCK m.82/1-h hükmüne eklenen yakalanmamak amacıyla fail, işlemekte olduğu veya hâlihazırda işlediği başka bir suçtan dolayı yakalanmamak için kasten öldürme suçunu işlemektedir.⁸¹ İşlenen amaç suçun niteliği

⁷⁸ Sinn, 2013, m.211 kn.67.

⁷⁹ Centel/Zafer/Çakmut, 2007, s.58; Dönmezer, 1995, s.56; Gökçen/Balcı, 2015, s.202; Hakeri, 2007, s.235; Koca/Üzülmez, 2020b, s.113; Yargıtay 1. CD., T. 10.06.2021, E. 2020/2927, K. 2021/10341, (Y.İ.P.); Yargıtay 1. CD., T. 30.11.2020, E. 2020/1494, K. 2020/3103, (Y.İ.P.); Yargıtay 1. CD., T. 17.11.2020, E. 2020/3295, K. 2020/2888, (Y.İ.P.); Yargıtay 1. CD., T. 26.10.2020, E. 2020/1079, K. 2020/2541, (Y.İ.P.); Özen, yağma suçunu işlemek için kasten öldürme suçunun amaçlanamayacağını, zira yağma suçunun mağdura karşı cebir veya tehdit uygulanmak suretiyle gerçekleştirilebileceğini, bunun için de mağdurun yaşıyor olması gerektiğini belirtmektedir, 2020, s.123, 124.

⁸⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, v.d, 2018b, s.133; Tezcan/Erdem/Önok, 2020, s.169, 170.

⁸¹ Yargıtay 1. CD., T. 23.05.2018, E. 2017/3475, K. 2018/2458: “Sanık hakkında katilani nitelikli öldürmeye teşebbüs suçundan kurulan hüküm yönünden; Oluşa ve dosya kapsamına göre; sanık ve arkadaşlarının karıştıkları adli bir vakia nedeniyle polis memurları olan katılanların olay yerine geldikleri, sanık ve arkadaşlarının kaçmaları üzerine polis memuru olan katılanların dur ihtarı yaparak takibe başladıkları, kovalamaca sırasında sanık ile suça sürüklenen çocuğun yakalanmamak amacıyla katılanlara direnme kastıyla ellerindeki tabancalar ile ateş ettikleri, ancak katılanların isabet almadığı, görevli polislerin takviye kuvvet talep ederek onların gelmesini beklemek üzere durakladıkları sırada, sanığın, katilana yaklaşık on beş metre mesafeden hedef gözeterek ateş ettiği, sol koltuk altı bölgesinden isabet alan katilani

önemli olmadığı gibi,⁸² bu suçun teşebbüs aşamasında kalıp kalmadığı da önem arz etmez.⁸³

Failin yakalanmamak amacıyla kasten öldürme suçunu mutlaka kolluk görevlilerine karşı işlemesi gerekmez.⁸⁴ İşlediği amaç suç nedeniyle kendisini takip eden ve yakalamak isteyen kişilere karşı işlemesi hâlinde de bu nitelikli hâl uygulanır.⁸⁵ Dolayısıyla, madde bendinin uygulama alanı, yalnızca mahkeme veya savcılık makamınca fail hakkında yakalama kararı verilen veya CMK m.90'da belirlenen koşullar kapsamında kalan hâller ile sınırlı değildir. İşlediği bir suç dolayısıyla kanunen yetkili olmayan kişi veya kişiler tarafından yakalanmak istenen failin, bunu engellenmek amacıyla kasten öldürme suçunu işlemesi hâlinde de söz konusu nitelikli hâl uygulama alanı bulmalıdır.⁸⁶ Fakat, bu durumda yakalamanın amacı, failin işlediği suç dolayısıyla adli makamlara teslim edilmesi olmalıdır. Aksi durumda, *örneğin*, amaç suç nedeniyle, işkence edilip öldürülmesi için failin veya ailesinin yakalanmasının söz konusu olduğu bir durumda, kanaatimizce bu nitelikli hâl uygulanamaz. Çünkü bu durumda failin, amaç suç veya bu suça iştiraki dolayısıyla yakalanmamak amacından ziyade, kendisini ve ailesini korumak amacıyla hareket ettiği kabul edilmelidir.

Yakalanmamak amacına ilişkin gerekçede; *“İşlediği suçtan dolayı kaçmakta olan kişinin yakalanmamak için bir başkasını öldürmesi hâlinde”* nitelikli hâlin uygulanacağı açıklanmıştır. Buna göre, madde bendinin

---

dalakta ve diyaframda harabiyete, hemotoraksa ve sol kosta kemiğinde kırığa neden olacak şekilde öldürmeye teşebbüs ettiği ...”, (Y.İ.P.); Yargıtay 1. CD., T. 04.03.2013, E. 2012/6273, K. 2013/1625, (Y.İ.P.); Yargıtay 1. CD., T. 02.10.2012, E. 2011/3736, K. 2012/7096, (Y.İ.P.).

⁸² Toroslu/Toroslu, 2019, s.36.

⁸³ Toroslu/Toroslu, 2019, s.36.

⁸⁴ Yargıtay 16. CD., T. 28.03.2018, E. 2017/3350, K. 2018/936: “Sanıkların, hem kuyumcu dükkanından çıkarken hem de araçla takip sırasında hedef gözeterek ve yakın mesafeden mağdura ateş etmeleri şeklinde gerçekleşen olayda sanıkların eylemlerinin yakalanmamak amacıyla kasten öldürmeye teşebbüs suçunu oluşturacağı ve TCK'nın 82/1-h. maddesi uyarınca cezalandırılmalarının gerektiği gözetilmeden suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde yaralamaya teşebbüs ve mala zarar verme suçlarından hüküm kurulması ...”, (Y.İ.P.); Yargıtay 1. CD., T. 05.07.2010, E. 2009/7915, K. 2010/5188, (Y.İ.P.).

⁸⁵ Yokuş Sevük, 2020, s.89; Yargıtay 1. CD., T. 06.07.2020, E. 2020/879, K. 2020/1644: “Katlına yönelik eyleminden sonra olay yerinden kaçmaya çalışan sanığın maktulün kendisini engellenmeye yönelik hamlesini defetmek ve yakalanmamak amacıyla sanığın maktulü göğüs ve batin bölgelerinden 5 kez bıçaklamak suretiyle öldürdüğü anlaşılabilir olayda, sanığın eyleminin TCK'nın 82/1-h maddesinde düzenlenen ‘yakalanmamak amacıyla kasten öldürme’ suçunu oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması ...”, (Y.İ.P.).

⁸⁶ Aynı yönde, Palut, 2019, s.479, 480.

tatbiki için kasten öldürme suçunu işleyen failin, aynı zamanda amaç suçu işlemiş veya bu suça iştirak etmiş olması gerekmektedir. O hâlde, başkası tarafından işlenen bir suç nedeniyle ve o kişinin yakalanmaması amacıyla kasten öldürme suçunu işleyen fail hakkında madde bendi uygulanmayacaktır.

Öğretide, *Gökçen/Balcı*, suçun failinin tespitinin önlenmesi amacıyla kasten öldürmeyi de bu nitelikli hâl kapsamında değerlendirmektedir.⁸⁷ Benzer şekilde *Koca/Üzülmez*, yakalanmamak amacıyla öldürmede, amaç suça ilişkin faillğin veya şerikliğin gizlenmesi amacıyla hareket edildiği görüşündedir.⁸⁸ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun da aynı yönde kararlarına rastlanmaktadır.⁸⁹

Alman Ceza Kanunu'nda kasten öldürme suçunun yakalanmamak amacıyla işlenmesi şeklinde bir nitelikli hâl yer verilmemiştir. Bununla birlikte, failin, hem adli makamlarca ortaya çıkartılan amaç suça ilişkin faillğini gizlemek hem de yakalanmamak amaçlarıyla kasten öldürme suçunu işlenmesi hâlinde, bir suçu gizleme amacına ilişkin nitelikli hâl tatbik edilmektedir. Failin yalnızca yakalanmamak amacıyla kasten öldürme suçunu işlemesi hâlinde ise gizleme amacına yönelik nitelikli hâlin uygulanamayacağı kabul edilmektedir.⁹⁰ Dolayısıyla, Alman Hukuku'nda “yakalanmamak amacı” failin, amaç suça ilişkin iştirakinin tespitinin engellenmesi amacını kapsamamaktadır.

Kanaatimizce, yakalanmamak amacı, failin, amaç suç dolayısıyla yakalanmasını, yani fiziksel özgürlüğünün kısıtlanmasını önlemek amacıyla kasten öldürme suçunu işlemesi hâlinde söz konusu olmalıdır. Nitekim kanun koyucunun 29.06.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'un 9. maddesi ile TCK m.82/1-h hükmüne yakalanmama amacını eklemesinde izlediği amacın da bu olduğu düşüncesindeyiz. Ayrıca, bir suçun gizlenmesi, sadece amaç suçun değil, aynı zamanda bu suça ilişkin iştirakin de gizlenmesini kapsar. Faili tespit edilememiş bir amaç suçu, aydınlatılmış bir suç olarak nitelendirmek mümkün değildir. Zira bir

⁸⁷ Gökçen/Balcı, 2015, s.209; aynı yönde, Akbulut, 2020, s.143.

⁸⁸ Koca/Üzülmez, 2020b, s.114.

⁸⁹ YCGK, T. 17.05.2011, E. 2011/1-72, K. 2011/102: “Katılanda meydana gelen yaralanmanın boyutuna göre darbenin şiddeti, isabet aldığı vücut bölgesi, bıçağın öldürücü özelliği, katılan ile karşılaşmadan çok kısa bir süre önce kasten öldürme ve yağma suçlarını işlemiş olan sanığın, katılan tarafından görülmesi nedeniyle yakalanacağı korkusuna kapılması ve yaralandıktan sonra olay yerinden koşarak kaçan katılanın arkasından gitmesi gibi hususlar hep birlikte göz önünde bulundurulduğunda, sanığın öldürme kastıyla hareket ettiğinin ve eylemin yakalanmamak amacıyla kasten öldürmek suçuna kalkışmak olduğunun kabulü gerekmektedir. Bu itibarla, sanığın eylemini kasten yaralama olarak nitelendiren yerel mahkeme direnme hükmü isabetsiz olup, bozulmasına karar verilmelidir.”, (Y.İ.P.).

⁹⁰ AİFM, T. 06.06.2019, 4 StR 541/18, beck-online; Safferling 2013, m.211 kn.69.

suçun aydınlatılması hem suç veya suçlara konu eylemlerin hem de bu eylemleri gerçekleştiren failerin ortaya çıkartılmış olmasını gerektirir. Dolayısıyla, adli makamlarca ortaya çıkartılan amaç suça ilişkin faillliğini gizlemek amacıyla kasten öldürme suçunu işleyen fail bakımından öncelikle yakalanmamak değil, bir suçu veya delillerini gizlemek amacı söz konusudur. Buna karşın, amaç suça iştirakinin adli makamlarca hâli hazırda ortaya çıkartıldığı tasavvuruyla ve salt yakalanmamak amacıyla kasten öldürme suçunu işleyen fail bakımından ise yakalanmamak amacının varlığı gündeme gelecektir. Elbette, somut olayda failin hem amaç suçu gizlemek hem de bu suç nedeniyle yakalanmamak amaçlarıyla hareket etmesi de mümkündür.

X. MANEVİ UNSUR

TCK m.82/1-h'de düzenlenen nitelikli hâllerin tatbiki için, failin araç suç olan öldürme suçunu kasten işlemesi ve ayrıca bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacıyla hareket etmesi gerekir. Bu amaçlar bulunmaksızın kasten öldürme suçunun işlenmesi veya bu amaçlarla hareket edilmesine rağmen öldürme kastı bulunmaksızın bir başkasının ölümüne neden olunması hâllerinde madde bendi uygulanmayacaktır.⁹¹ *Örneğin*, amaç suça ilişkin delilleri ortadan kaldırmak amacıyla, bu delilleri elinde bulunduran kişiyi sadece yaralamak suretiyle elde etmek isteyen fail, istemediği hâlde ölüm neticesine yol açarsa, sorumluluğu TCK m.82/1-h kapsamında değil, TCK m.87/4 hükmüne göre tayin edilecektir.

Madde bendi uyarınca cezanın ağırlaştırılmasındaki temel neden, failin daha tehlikeli ve kınanabilir olmasına yol açan amacdır. Bu amaç,

⁹¹ Yargıtay 1. CD., T. 01.03.2007, 3655/645: "a) Olayı müteakip mağdur eşofman cebinden 62 milyon liranın hastanede polis tarafından emanete alınması, mağdur Cumhuriyet Savcılığınca alınan beyanında otomobili dışında hiçbir eşyasının alınmadığını belirtmesi karşısında, önceden tanışan ve dosya kapsamına göre uyuşturucu ile ilgili ilamları bulunan sanık ile mağdur arasında gelişen olayda öldürmeye teşebbüs suçunun gasp amacı ile işlendiğinin şüpheli kaldığı anlaşılmalı, şüpheden sanık yararlanır kuralı gereğince suç vasfındaki şüphenin lehe yorumlanarak sanığın ani gelişen kasıt ile öldürmeye teşebbüs ve hırsızlık suçlarından lehe olan yasanın belirlenip cezalandırılması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması ..." ; içinde: Ahmet Gündel, Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması, C. 2, Madde 53-125, Sözkese Matbaacılık, Ankara, 2009, s.2055; Yargıtay 1. CD., T. 22.09.2005, 1865/2545: "Buna karşılık, maktuleyi ne sebeple öldürdüğü ve maktuleye ait bilezikleri ne şekilde aldığının net olarak belirlenememesi sebebiyle lehe yorumla, bilezikleri maktuleyi öldürdükten sonra aldığının kabul edilebileceği cihetle, sanık hakkında kasten öldürme ve hırsızlık suçlarından mahkumiyet kararı kurulması gerekirken, yazılı şekilde beraatına karar verilmesi ..." ; içinde: Gündel, 2009, s.2079 v.d.

failin suçu işlerken meydana getirmek istediği neticedir.⁹² Ancak, failin bu neticeye ulaşması gerekmez, önemli olan hareketini kanuni tipte aranan amaçlara yönelik gerçekleştirmesidir.⁹³ Faildeki bu amaç, “özel kast” olarak da nitelendirilmektedir.⁹⁴

Kanuni tipte amaca yer verilen hâllerde failin yalnızca doğrudan kastla işlenebileceği ifade edilmektedir.⁹⁵ Bu görüşten hareketle, TCK m.82/1-h’de düzenlenen nitelikli hâlin de amaç unsurunu ihtiva ettiği ve dolayısıyla sorumluluk için failin ancak doğrudan kastla hareket etmesi gerektiği söylenebilir.

Alman Hukuku’nda “bir suçu gizlemek veya bir suçun işlenmesine olanak sağlamak” amacıyla işlenen kasten öldürme suçu açısından kural olarak, failin bu amaçlara yönelik 1. dereceden doğrudan kastla (*dolus directus 1. Grades*) hareket etmesi aranmaktadır. Ayrıca failin gizleme veya olanak sağlamanın yanı sıra *örneğin*, korku, öfke, nefret gibi birden fazla motivasyona sahip olması durumunda bunlardan gizleme veya olanak sağlamaya hizmet eden motivasyonun somut olayda belirleyici olması gerektiği kabul edilmektedir.⁹⁶ Böylelikle, failin, yalnızca mağdurun öfkeye yol açan davranışları sebebiyle kasten öldürme suçunu işlemesi hâlinde gizleme amacından söz edilemezken, gizleme amacıyla birlikte aynı zamanda öfkeyle suçu işlemesi hâlinde nitelikli hâl uygulama alanı bulabilecektir.⁹⁷

⁹² Nur Centel/Hamide Zafer/Özlem Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 11. Basım, Beta Yayınları, İstanbul, 2020, s.380.

⁹³ Koca/Üzülmez, 2020a, s.251; İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s.311.

⁹⁴ Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız/İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018a, s.262, 263; Otacı, 2009, s.536; ayrıca, Centel/Zafer/Çakmut, 2020, s.379, 380; Timur Demirbaş, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s.382, 386, 387; Zeki Hafizoğulları/Muharrem Özen, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2019, s.260; Hakan Karakehya, Ceza Hukuku Genel Hükümler I, Nisan Kitabevi, Eskişehir, 2018, s.124 v.d.; aksi görüş, Özgenç, 2019, s.310.

⁹⁵ M. Emin Artuk/Ahmet Gökçen/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021a, s.474; Karakehya, 2018, s.123; Özbek/Doğan/Bacaksız v.d, 2018b, s.144; Bahri Öztürk/Mustafa Ruhan Erdem, Uygulamalı Türk Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 20. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s.248.

⁹⁶ AİFM, T. 23.12.1998, 3 StR 319/98, beck-online; Eser, Sternberg-Lieben 2014, m.211 kn.35a; Momsen 2014, m.211 kn.67, 73; Safferling 2013, m.211 kn.70.

⁹⁷ AİFM, T. 17.05.2011, 1 StR 50/11, beck-online; Yargıtay 1. CD., T. 24.03.2021, E. 2018/5830, K. 2021/5122: “Sanığın olay günü saat: 14.00 sıralarında ... plakalı motosiklet ile seyir hâlinde bulunduğu sırada ... Hâl Kavşağında, öncesinde tanıdığı maktul ...’ı otostop yaparken gördüğü, yanına gittiği, para karşılığı cinsel ilişki teklif ettiği, kabul etmesi üzerine maktul ...’ı motoruna alarak bir süre şehir merkezinde birlikte geldikleri, saat: 17.00 sıralarında ... Mahâlesi 6244 Sokak devamındaki ormanlık alana

Gizleme veya olanak sağlama amaçlarıyla işlenen nitelikli kasten öldürme suçunun varlığı için, amaçlanan neticenin meydana gelmesi aranmadığı gibi, amaç suçun gerçekten işlenmiş olması veya objektif açıdan işlenebilir nitelikte olması da gerekmez. Bu bakımdan tek ölçüt; failin bahsi geçen amaçlara yönelik tasavvurudur.⁹⁸ Elbette bu tasavvur, dış dünyaya yansıyan somut olay çerçevesinde değerlendirilecektir.⁹⁹

Alman Hukuku'nda "bir suçu gizlemek veya bir suçun işlenmesine olanak sağlamak" amaçlarının, bazı durumlarda olası kastla (*bedingter Vorsatz*) birlikte uygulama alanı bulabileceği de kabul edilmektedir¹⁰⁰. Örneğin, failin, amaç suçun işlenmesine olanak sağlamak amacıyla, fakat zorunlu olmamasına rağmen, "ne olur ne olmaz" veya "şimdiden" mağduru öldürmesi hâlinde söz konusu nitelikli hâl uygulanacaktır.¹⁰¹ Hakeza, gizleme amacıyla, failin henüz tanınmadığını düşündüğü ve hatta mağdurun hayatta kalması hâlinde kendisini teşhis edebilmesi ihtimalinden çekinmediği, yani tasavvuruna göre mağduru öldürmeksizin de suçun gizlenmesinin mümkün olduğu durumlarda, gizleme amacı olası kastla birlikte gündeme gelmektedir.¹⁰² Alman Federal Mahkemesi'ne göre de öldürmeye yönelik olası kastla hareket eden fail, aynı zamanda bir suçu gizleme amacına da sahip olabilir. Bunun için, failin tasavvuruna göre, mağdurun ölümünün amaç suçun

---

gittikleri, sanığın aksi sabit olmayan beyanlarına göre; olaydan önceki bir zamanda maktulün sanığı başkalarına dövdürttüğü, tehdit ettirdiği ve yağmalattığı konusunun yeniden açıldığı, maktulün bu nedenlerle kendisine hakaret ve tehdit ettiği, kolundan ısırıldığı, sanığın da üzerinde taşıdığı bıçak ile maktulü tehdit ederek anal ve vajinal yoldan zorla cinsel saldırıda bulunduğu, ardından maktul ...'ın başını birden çok kereler sert bir zemine vurduğu, taş ya da kaya ile ezdiği, elindeki bıçakla maktul ...'ın boğazını derin bir şekilde biri 11 cm, diğeri 15 cm olacak şekilde iki kez boğazlayarak kestiği, maktulün olay yerinde yaşamını yitirdiği, maktul ...'ı bu hâlde bırakan sanık ...'un motosikletine binerek olay yerinden kaçtığı olayda; Sanığın otopside belirtilen yaraları meydana getirmesinin, canavarca hisle ve eziyet çektirerek öldürme amacını güttüğünü tek başına ortaya koyamayacağı gibi, bu amaçla hareket ettiğine yönelik dosyada kesin kanıt bulunmadığı anlaşılmalı; sanık hakkında maktule yönelik bir suçu gizlemek amacıyla kasten öldürme suçundan TCK'nın 82/1-h maddesi uyarınca temel cezanın tayini gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde TCK'nın 82. maddesinin 'h' bendinin uygulanmasının yanında ayrıca eziyet nedeniyle 'b' bendi ile de uygulama yapılması, kanuna aykırı ...", (Y.İ.P.).

⁹⁸ Reinhart Maurach/Friedrich-Christian Schroeder/Manfred Maiwald, *Strafrecht Besonderer Teil*, 10. Baskı, C. 1, Straftaten gegen Persönlichkeits- und Vermögenswerte, C. F. Müller Verlag, München, 2009, s.48.

⁹⁹ Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.33.

¹⁰⁰ Fischer, 2008, m.211 kn.79; Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.35; Safferling, 2013, m.211 kn.76, 80; Sinn, 2013, m.211 kn.66, 80.

¹⁰¹ Momsen, 2014, m.211 kn.69.

¹⁰² Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.35; ALFM, T. 23.12.1998, 3 StR 319-98, beck-online.

gizlenmesi bakımından zorunlu ve gerekli bir koşul olmaması gerekir.¹⁰³ Diğer bir ifadeyle, failin tasavvuruna göre, mağdurun hayatta kalması, suçu gizleme maksadının gerçekleşmesi bakımından mutlak bir engel teşkil etmemelidir. Aksi durumda, yani failin tasavvuruna göre suçun gizlenebilmesi amacına yalnızca mağdurun ölümü vasıtasıyla ulaşılabildiği takdirde, nitelikli hâlin olası kastla bir araya gelebilmesi mümkün değildir.¹⁰⁴

Amaç suçun kasten veya taksirle işlenmesinin önemli yoktur.¹⁰⁵ Bu nedenle failin, amaç suçu gerçekleştirirken, öldürme kastına da sahip olması gerekmez. Ancak, *“bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak amacı”* kural olarak amaç suç işlenmeden önce veya işlenirken gündeme geleceğinden ve söz konusu ifade amaç suçun kasıtlı bir suç olduğunu ortaya koyduğundan, bu hâlde amaç suçun taksirle işlenmesine olanak bulunmamaktadır.¹⁰⁶

Öte yandan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda suçun nitelikli hâllerinde hataya ilişkin özel bir düzenleme yer almaktadır. TCK m.30/2 hükmü uyarınca, *“Bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hâllerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır”*. Düzenleme, hataya düşülen nitelikli hâlin türüne göre bir ayırım öngörmediğinden, sübjektif unsurları ihtiva eden cezayı ağırlaştırıcı hâllere ilişkin hata hâlinde de uygulanabilmelidir. Elbette TCK m.82/1-h bendi kapsamında TCK m.30/2 hükmü ile sınırlı olmamak üzere çeşitli hata ihtimalleri ortaya çıkabilir. *Örneğin;*

- Failin, amaç suça yönelik eylemi gerçekte bir suç teşkil etmesine rağmen, suç teşkil etmediği zannıyla bu eylemi kolaylaştırmak veya gizlemek amacıyla kasten öldürme suçunu işlediği hâllerde, söz konusu nitelikli hâlin uygulanamayacağı (TCK m.30/2),¹⁰⁷

- Failin, amaç suça yönelik eylemi gerçekte bir suç teşkil etmemesine rağmen, bir suç oluşturduğu zannıyla ve bu eylemi

¹⁰³ AİFM, T. 07.06.2017, 2 StR 474/16, beck-online; T. 04.08.2010, 2 StR 239/10, beck-online; T. 23.11.1995, 1 StR 475/95, beck-online.

¹⁰⁴ AİFM, T. 06.06.2019, 4 StR 541/18, hrr-straftrecht.de; Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.35.

¹⁰⁵ Akbulut, 2020, s.142; Bakıcı, 2010, s.666; Hakeri, 2007, s.234; Meran, 2008, s.70; Palut, 2019, s.469; Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s.143; Yaşar/Gökcan/Artuç, 2010, s.2729; Alman Hukukunda, Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.35a

¹⁰⁶ Şahbaz, 2016, s.1015; aynı yönde Alman Hukukunda, Momsen, 2014, m.211 kn.69.

¹⁰⁷ Alman Hukukunda, Alman Hukukunda, AİFM, T. 12.02.1998, 4 StR 617/97, beck-online; Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.33; Maurach, Schroeder, Maiwald, 2009, s.48; Safferling, 2013, m.211 kn.66.

kolaylaştırmak veya gizlemek amacıyla kasten öldürme suçunu işlediği hâllerde, söz konusu nitelikli hâlin uygulanabileceği,¹⁰⁸

- Failin, amaç suça yönelik eylemi gerçekte hukuka aykırı olmasına rağmen, somut olayda bir hukuka uygunluk sebebinin bulunduğuna yönelik kaçınılabilir bir hataya düşerek ve bu eylemi kolaylaştırmak veya gizlemek amacıyla kasten öldürme suçunu işlediği hâllerde, söz konusu nitelikli hâlin uygulanabileceği (TCK m.30/4),¹⁰⁹

- Failin, amaç suça yönelik eylemi bakımından gerçekte bir hukuka uygunluk sebebinin veya kusuru ortadan kaldıran bir hâlin bulunmasına veya diğer bir nedenle suçun takibatı mümkün olmamasına rağmen, bir hukuka uygunluk sebebinin veya kusuru ortadan kaldıran bir hâlin bulunmadığı veya suçun takibatının mümkün olduğu zannıyla ve bu suçu kolaylaştırmak veya gizlemek amacıyla kasten öldürme suçunu işlediği hâllerde, söz konusu nitelikli hâlin uygulanabileceği,¹¹⁰

- Failin, amaç suça yönelik eylemi gerçekte cezalandırılabilir veya takibata uğrayabilir olmasına rağmen, cezalandırılmadığı veya takibatının mümkün olmadığı zannıyla ve bu eylemi kolaylaştırmak veya gizlemek amacıyla kasten öldürme suçunu işlediği hâllerde, söz konusu nitelikli hâlin uygulanabileceği,¹¹¹

- Failin, amaç suçu gizlemek veya kolaylaştırmak veya yakalanmamak amacıyla işlediği kasten öldürme suçunda şahısta hataya düşmesi halinde (*error in persona*) söz konusu nitelikli hâlin uygulanabileceği, söylenebilir.¹¹²

Son olarak, failin, bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacıyla işlediği kasten öldürme suçunda hedefte sapmanın meydana gelmesi (*aberratio ictus*) söz konusu nitelikli hâlin uygulanmasına engel teşkil etmeyecektir.¹¹³

---

¹⁰⁸ Koca/Üzülmez, 2020b, s.114; aynı yönde, Alman Hukukunda, AIFM, T. 26.02.1958, 2 StR 64/58, beck-online; Fischer, 2008, m.211 kn.63; Momsen, 2014, m.211 kn.73; Sinn, 2013, m.211 kn.68, 76.

¹⁰⁹ Safferling, 2013, m.211 kn.66.

¹¹⁰ Koca/Üzülmez, 2020b, s.114; aynı yönde, Alman Hukukunda, Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.33; Fischer, 2008, m.211 kn.63; Maurach, Schroeder, Maiwald, 2009, s.48; Safferling, 2013, m.211 kn.66; Sinn, 2013, m.211 kn.76.

¹¹¹ Alman Hukukunda, Eser, Sternberg-Lieben, 2014, m.211 kn.33; aksi yönde, Sinn, 2013, m.211 kn.68.

¹¹² Bakıcı, 2010, s.666; Hakeri, 2007, s.237; Ruhi, 2017, s.33.

¹¹³ Hakeri, 2007, s.237; Ruhi, 2017, s.33.

XI. NİTELİKLİ HÂLLERİN SİRAYETİ

TCK m.82/1-h hükmü kapsamında, hem amaç suça hem de araç suç olan kasten öldürme suçuna iştirak kural olarak mümkündür. Ancak, amaç suç ile araç suç olan kasten öldürme suçu arasında bir bileşik suç ilişkisi söz konusu olmadığından, faillerin iştirak sorumluluğu her bir suç yönünden ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Ayrıca, bu nitelikli hâlin tatbiki için amaç suç ile araç suç faillerinin veya bu suçlara iştirak edenlerin aynı kişiler olması gerekmez. Bununla birlikte, iş bölümüne dayalı olarak faillerin kısmı amaç suçu diğer bir kısmı ise araç suç olan kasten öldürme suçunu işlemiş olabilir. Bu durumda, faillerin her iki suç dolayısıyla sorumluluklarına gidilebilmesi için, bu suçlar arasındaki bağlantının ortaya konulması ve ayrıca fikir birliği içerisinde gerçekleştirdikleri eylemlerin her bir suç yönünden fonksiyonel katkı koşulunu sağlaması gerekir.

Fail veya (müşterek) faillerin TCK m.82/1-h bendi gereğince kasten öldürme suçunun nitelikli hâlden sorumlu tutulabilmesi için suçun en azından teşebbüs aşamasına ulaşmış olması gerekmektedir. Ayrıca, müşterek faillik durumunda, her bir failin kastının madde bendinde sayılan amaçları ihtiva etmesi gerekir.¹¹⁴ Dolayısıyla, nitelikli hâli oluşturan amaçlardan haberdar olmaksızın suça iştirak eden müşterek fail bakımından madde bendinin tatbiki mümkün değildir.

Aynı şekilde, TCK m.82/1-h hükmünde sayılan amaçlarla hareket eden fail veya (müşterek) faillerin işlediği kasten öldürme suçuna iştirak eden şeriklerin nitelikli hâlden sorumlu tutulabilmeleri için, bu amaçları bilerek suça katkı sağlamaları gerekir.¹¹⁵ *Örneğin*, cinsel saldırı suçunu

¹¹⁴ Yargıtay 1. CD., T. 22.10.2019, E. 2017/3268, K. 2019/4543: “Her iki sanığın birlikte suç işleme kararı vererek, fiil üzerinde tam bir müşterek hakimiyet sağlamak suretiyle, bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak ve yakalanmamak amacıyla kasten insan öldürmek suçundan TCK’nun 37. maddesi delaletiyle aynı Yasanın 82/1-h madde ve fıkraları, silahla birden fazla kişi tarafından birlikte yağma suçundan TCK’nun 37. maddesi delaletiyle aynı Yasanın 149/1-a ve c madde ve fıkraları gereğince cezalandırılmaları yerine yanılığlı değerlendirme sonucu beraat kararı verilmesi ...”, (Y.İ.P.); aynı yönde, Yargıtay 1. CD., T. 09.10.2019, E. 2019/1051, K. 2019/4272; Yargıtay 1. CD., T. 05.10.2015, E. 2015/3974, K. 2015/4653; aynı yönde, Alman Hukukunda, Sinn, 2013, m.211 kn.70.

¹¹⁵ YCGK, T. 22.06.2021, E. 2017/1046, K. 2021/298: “Hırsızlık suçunu işlemek hususunda fikir ve irade birliği içinde hareket eden sanıkların maktul tarafından görülerek engellenmeye çalışması sırasında hakkında nitelikli öldürme suçundan verilen mahkûmiyet hükmü kesinleşen inceleme dışı sanık ...’in amaçladıkları hırsızlık suçunu gizlemek ve yakalanmamak amacıyla, içinde buldukları araçla maktule kasten çarpmak şeklindeki icrai hareketle maktulü kasten öldürme suçunu işlediği, bu suça sanık ...’in TCK’nun 37. maddesinde düzenlenen müşterek fail olarak katıldığına yeterli delil bulunmadığı, ancak suçu bizzat işleyen sanığın yanında bulunmasına karşın ona engel olabilecek herhangi bir davranış sergilemediği gibi ...’in bu suçu işlemesini engellemeye yönelik herhangi bir söz dahi sarf etmeyen, aksine olay öncesi, olay sırası

gizlemeyi amaçlayan failin işlediği kasten öldürme suçuna bu amacı bilerek yardım sağlayan şerik hakkında, gizleme amacına ilişkin nitelikli hâl uygulanabilecektir. Buna karşın, kasten öldürme suçuna iştirak eden şerikin, faildeki amaca sahip olmaması veya bu amaçtan habersiz olması durumunda, hakkında nitelikli hâlin tatbiki mümkün olmayacaktır.

Kasten öldürme suçu bakımından sadece şerikin TCK m.82/1-h'de öngörülen amaçlarla hareket edip, failin bu amaçlarla hareket etmediği hâllerde ise, TCK m.40'da düzenlenen bağlılık kuralı gereğince hem fail hem de şerik yalnızca kasten öldürme suçunun temel hâlinde sorumlu olacaktır.¹¹⁶

XII. İÇTİMA İLİŞKİSİ

Fail, amaç suçu işledikten sonra, bu suçu gizlemek veya delillerini ortadan kaldırılmak veya yakalanmamak amacıyla kasten öldürme suçunu işlediği takdirde, hem amaç suç hem de nitelikli kasten öldürme suçu dolayısıyla sorumlu olur.¹¹⁷ Buna karşın, gizlenmek veya delilleri yok edilmek veya yakalanmamak istenilen suç bir başkası tarafından işlenmişse yalnızca nitelikli kasten öldürme suçundan sorumlu olur.¹¹⁸

Aynı şekilde, bir suçu kolaylaştırmak amacıyla kasten öldürmede, failin kasten öldürme suçunu işlerken veya işledikten sonra amaç suçu da işlemesi veya teşebbüs etmesi hâlinde, hem nitelikli kasten öldürme suçundan hem de amaç suçtan dolayı sorumluluğu söz konusu olur.¹¹⁹

Failin, *örneğin*, işlenen amaç suçun tek tanığını ve olay sonrasında kendisini yakalamak isteyen kolluk görevlisi öldürülmesi hâlinde TCK m.82/1-h hükmü kapsamında kalan iki ayrı eylem söz konusu olacak ve gerçek içtima hükümleri gereğince mağdur sayısınca nitelikli kasten öldürme suçu oluşacaktır.¹²⁰

---

ve olay sonrasında suçun asli faili inceleme dışı sanık ...'in yanında bulunup destek olmak suretiyle bu sanığa manevi yardımda bulunan sanık ...'in eyleminin nitelikli kasten öldürme suçuna TCK'nın 39. maddesinde düzenlendiği şekilde yardım etme kapsamında olduğu kabul edilmelidir.", (Y.İ.P.).

¹¹⁶ Aksi görüş için bkz. Akbulut, 2021, s.842.

¹¹⁷ Özbek/Doğan/Bacaksız v.d, 2018b, s.133.

¹¹⁸ Toroslu/Toroslu, 2019, s.35.

¹¹⁹ Dönmezer, 1995, s.56; Toroslu/Toroslu, 2019, s.35, 36.

¹²⁰ Yargıtay 16. CD., T. 28.06.2021, E. 2020/1463, K. 2021/4623: "Sanığın yakalandığı olayda çatışmaya girdiği askeri birimin 13 personelden oluşması, bunların tamamının belirli olması ve sanığın eylemlerinin bunların tamamına yönelik olması karşısında, sanığın teşebbüs aşamasında kalmış kişiyi yerine getirdiği kamu görevinden dolayı ve yakalanmamak amacıyla kasten öldürme suçundan 13 defa cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçelerle atılı suçtan bir defa cezalandırılması yolunda

Buna karşın, failin *örneğin*, amaç suçu hem kolaylaştırmak hem de gizlemek amacıyla aynı kişiye karşı kasten öldürme suçunu işlemesi hâlinde TCK m.82/1-h hükmü kapsamında işlenen tek bir nitelikli kasten öldürme suçu söz konusu olur.¹²¹ Benzer şekilde, fail, TCK m.82/1-h'de düzenlenen nitelikli hâllerle birlikte diğer bentlerde düzenlenen nitelikli hâlleri de aynı olayda gerçekleştirirse tek bir nitelikli kasten öldürme suçu oluşur.¹²²

Amaç suçun işlenmesi sırasında veya amaç suç nedeniyle ölüm neticesinin meydana gelmesi, bu suça ilişkin kanuni düzenlemede neticesi sebebiyle ağırlaşan bir hâl olarak düzenlenmiş olabilir. Bu durumda, fail, amaç suçun işlenmesine yönelik kastının yanı sıra mağduru öldürmeye yönelik kastla hareket etmiyorsa, hakkında nitelikli hâl uygulanmaz. *Örneğin*, çocuğun cinsel istismarı suçunda, mağdurun suç sonucunda ölümü hâlinde fail hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunacağı öngörülmüştür (TCK m.103/6). Bahsi geçen neticesi sebebiyle ağırlaşan hâlin tatbiki için failin, cinsel istismar suçunun yanı sıra ayrıca mağduru öldürme kastıyla hareket etmemiş olması gerekir. Şayet fail, hem cinsel istismara hem de *örneğin*, işlediği bu suçu gizlemek veya delilleri ortadan kaldırmak amacıyla öldürmeye yönelik kastla hareket ediyorsa cinsel istismar ve nitelikli kasten öldürme suçlarından ayrı ayrı sorumlu olur.¹²³ Zira ölüm neticesi, cinsel

---

hüküm tesis edilmesi aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.”, (Y.İ.P.); Hakeri, 2007, s.235; Özbek/Doğan/Bacaksız v.d, 2018b, s.133.

¹²¹ Özbek/Doğan/Bacaksız v.d., 2018b, s.133.

¹²² Yargıtay 1. CD., T. 13.04.2021, E. 2020/3769, K. 2021/6738: “Oluşu ve dosya kapsamına göre; sanık ...'in maktul ...'ı tasarlayarak av tüfeğiyle öldürme eylemini gerçekleştirdiği esnada maktul ...'ın sanığa engel olmaya, tüfeği elinden almaya ve yakalamaya çalıştığı, sanığın ...'in batın bölgesine ateş ederek etkisiz hâle getirdikten sonra maktul ...'a yönelik eylemine devam ettiği, olay yerinden ayrılacağı sırada maktul ...'in kendisini yakalayacağı düşüncesiyle Cengiz'e de ateş ederek öldürdüğü ve olay yerinden kaçtığı anlaşılan olayda; sanığın maktuller ... ve Cengiz'e yönelik eylemlerini TCK'nin 82/1-h maddesi kapsamında bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak ve yakalanmamak amacıyla gerçekleştirdiği nazara alınarak sanık hakkında TCK'nin 82/1-h maddesinin uygulanması gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde TCK'nin 81. maddesi uyarınca hükümler kurulması ...”, (Y.İ.P.). Öğretide, Soyaslan, kasten öldürme suçunda iki ayrı ağırlatıcı sebebin gerçekleşmesi ihtimalinde ceza sorumluluğunun belirlenmesine ilişkin olarak Kanunda genel veya özel bir düzenlemeye ihtiyaç bulunduğunu, bu sorunun İtalyan Ceza Kanunu'nda olduğu gibi genel bir düzenlemeyle çözümlenmesinin mümkün olduğunu, ayrıca hâkimin iki ağırlatıcı sebebin mevcudiyetini TCK m.61/1-4 kapsamında göz önüne alabileceğini belirtmektedir. 2020, s.143.

¹²³ YCGK, T. 30.04.2013, E. 2013/1-268, K. 2013/228: “Somut olayda, işlemiş olduğu cinsel saldırı suçunu gizlemek amacıyla ...'i öldüren ve daha sonra maktulün ölümünden yararlanarak hırsızlık eylemini gerçekleştiren sanığın, kasten öldürme suçundan TCK'nun 82/1-b ve 62. maddeleri uyarınca müebbet hapis, hırsızlık suçundan TCK'nun 142/1-b ve 62. maddeleri uyarınca 2 yıl 6 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin yerel mahkeme hükmünün, Özel Dairece sanığın eylemlerinin cinsel saldırı suçunu

istismar suçu nedeniyle veya sonucunda değil, bu suçun gizlenmesi veya delillerinin ortadan kaldırılması amacıyla gerçekleştirilmektedir.¹²⁴

Son olarak, TCK m.281'de düzenlenen suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme suçu ile TCK m.82/1-h'de düzenlenen "bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak" amacıyla kasten öldürme suçu arasında bileşik suç ilişkisi bulunmadığı düşüncesindeyiz. Zira TCK m.281'de yer alan düzenlemede "bir suçun delillerini yok etmek, silmek, gizlemek, değiştirmek veya bozmak" eylemlerine suçun maddi tipikliği içerisinde yer verilmiş ve ayrıca failin, gerçeğin meydana çıkmasını engelleme amacına sahip olması aranmıştır. Oysa TCK m.82/1-h bendinde yer alan nitelikli hâl failde aranan manevi tipikliğe ilişkin bir unsurdur. Bu itibarla, bir suçu gizlemek veya delilleri ortadan kaldırmak, TCK m.281 açısından maddi tipikliği oluşturan eylemler iken; TCK m.82/1-h açısından sadece failde bulunması gereken manevi nitelikte bir tipiklik unsurudur. Bununla birlikte TCK m.82/1-h bendinde sayılan amaçlarla gerçekleştirilen eylemin, aynı zamanda TCK m.281'de düzenlenen suçu oluşturmaya mümkündür ki, bu durumda TCK m.44 gereğince farklı neviden fikri içtima hükümleri doğrultusunda en ağır cezayı gerektiren kasten öldürme suçunun nitelikli hâlden sorumluluk gündeme gelecektir.

---

gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak ve yakalanmamak için kasten öldürme ve kişinin ölmesinden yararlanmak suretiyle hırsızlık suçlarına uyduğunun kabulü ile hükmün yalnızca sanık lehine temyiz edilmiş olması nedeniyle, ceza miktarı yönüyle kazanılmış hak saklı tutulmak şartıyla bozulmasına karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır.", (Y.İ.P.); Tezcan/Erdem/Önok, 2020, s.171.

¹²⁴ Yargıtay 1. CD., T. 23.03.2021, E. 2020/2197, K. 2021/4929: "Dosya kapsamına göre, sanığın, mağdur ...'nin ikametine kapısını kırmak suretiyle girerek, elindeki çakı bıçağı ile mağdurun karın bölgesine doğru bıçağı salladığı, bu sırada bir yandan mağdurun önce üst elbiselerini soyarak cinsel saldırı suçunu işlemeye başladığı daha sonra mağdurun direnmesi üzerine kafasını birçok kez zemine vurduğu, mağdurun ölüm numarası yapmaya başladıktan sonra da cinsel saldırı eylemini devam ettirerek bu suçunu tamamladığı, daha sonra mağdurun ölüp ölmediğini kontrol ettikten sonra öldüğünü zannederek olay yerinden ayrıldığı olayda, sanığın eyleminin TCK'nun 82/1-h maddesinde belirtilen bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacıyla kasten öldürme teşebbüs suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin, suçun vasıflandırılmasında hataya düşülerek yetersiz gerekçeyle yazılı şekilde karar verilmesi ...", (Y.İ.P.); aynı yönde, Yargıtay 1. CD., T. 21.01.2005, E. 2014/5062, K. 2015/121, (Y.İ.P.); aynı yönde, Bakıcı, 2010, s.666; Yaşar/Gökcan/Artuç, 2010, s.2730; Yokuş Sevük, 2020, s.88.

KAYNAKÇA

- Akbulut B, “Kasten Öldürme Suçunun Nitelikli Hâlleri”, S.65, 2020/2, Adalet Dergisi, ss. 99-165.
- Akbulut B, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, 8. Baskı.
- Artuç M, Kişilere Karşı Suçlar, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.
- Artuk M. E/Gökçen A/Yenidünya C, TCK Şerhi, C. 3, Özel Hükümler, Madde 76-131, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009.
- Artuk M E/Gökçen A/Alşahin M E/Çakır K, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021a.
- Artuk M E/Gökçen A/Alşahin M E/Çakır K, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 19. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021b.
- Bakıcı S, 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri, C. 3, Madde 76-84, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010.
- Bayraktar K, “Kasten Adam Öldürme”, C.19, S.2, 2013, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (MÜHFD), Özel Sayı, Nur Centel’e Armağan, ss. 57-77.
- Centel N/Zafer H/Çakmut Ö, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, C. I, 4. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2007.
- Centel N/Zafer H/Çakmut Ö, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 11. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2020.
- Demirbaş T, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- Dönmezer S, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 14. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 1995.
- Erem F, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, C. IV, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1985.
- Eser, Albin/ Sternberg–Lieben, Detlev, Strafgesetzbuch, Kommentar, Editör: Schönke, Adolf/ Schröder, Horst, Verlag C. H. BECK, 29. Baskı, München, 2014.
- Fischer, Thomas, Strafgesetzbuch und Nebengesetze, Verlag C. H. BECK, 55. Baskı, München, 2008.
- Gökçen A/Balcı M, Kasten Öldürme Kasten Yaralama, Organ ve Doku Ticareti Suçları, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.
- Göktürk N, Fikri İctima, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.
- Gündel A, Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması, C. 2, Madde 53-125, Sözkesen Matbaacılık, Ankara, 2009.
- Hafızoğulları Z/Özen M, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar, 3. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2013.

Hafizoğulları Z/Özen M, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2019.

Hakeri H, Kasten Öldürme Suçları, TCK 81-82-83, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007.

Karakehya H, Ceza Hukuku Genel Hükümler I, Nisan Kitabevi, Eskişehir, 2018.

Koca M/Üzülmez İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020a.

Koca M/Üzülmez İ, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 7. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020b.

Malkoç İ, Açıklamalı Türk Ceza Kanunu, C.3, Madde 348-479, Yetkin Yayınları, Ankara, 2002.

Maurach, Reinhart/ Schroeder, Friedrich-Christian/ Maiwald, Manfred, Strafrecht Besonderer Teil, C. 1, Straftaten gegen Persönlichkeits- und Vermögenswerte, C. F. Müller Verlag, 10. Baskı, München, 2009.

Meran N, Yeni Türk Ceza Kanununda Kişilere Karşı Suçlar, Madde 81-124, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008.

Momsen C, Strafgesetzbuch, Kommentar, Editör: Satzger, Helmut/ Schluckebier, Wilhelm/ Widmaier, Gunter, Carl Heymanns Verlag, 2. Baskı, Köln, 2014.

Otacı C, Genel Hükümlerle Bağlantılı Olarak Kasten İnsan Öldürme Suçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.

Önder A, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994.

Özbek V Ö, Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, C. 2, Özel Hükümler (Madde 76-169), Uluslararası Suçlar ve Kişilere Karşı Suçlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008.

Özbek V Ö/Doğan K/Bacaksız P/Tepe İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018a.

Özbek V Ö/Doğan K/Bacaksız P/Tepe İ, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018b.

Özbek V Ö/Doğan K/Bacaksız P, Ceza Muhakemesi Hukuku, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

Özen M, Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

Özgenç İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Öztürk, B/Erdem M R, Uygulamalı Türk Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 20. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

Palut A, Kasten Adam Öldürme Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Parlar A/Hatipoğlu M, Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 2, 76-150. Maddeler, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010.

Ruhi A C, Türk Ceza Kanununda Kasten Öldürme Suçları, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Safferling, Christoph, Strafgesetzbuch, Kommentar, Editörler: Matt, Holger/ Renzikowski, Joachim, Verlag Franz Vahlen, München, 2013.

Sartık İ, Uygulamada ve Teoride Güncel Yargıtay Kararları Işığında Olası Kastla Öldürme ve Yaralama Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.

Sinn, Arndt, Systematischer Kommentar zum Strafgesetzbuch, Editör: Rudolphi, Hans-Joachim / Wolter, Jürgen, C. 4, Carl Heymanns Verlag, 8. Baskı, Köln, 2013.

Soyaslan D, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınları, 13. Baskı, Ankara, 2020.

Şahbaz İ, Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, C. 1, (Madde 1-149), Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.

Şenol C, Teori ve Uygulamada Ceza Muhakemesinde Hukuka Aykırı Delillerin Kullanılması ve Değerlendirilmesi Yasağı, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.

Tezcan D/Erdem M R/Önok M, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

Toroslu N/Toroslu H, Ceza Hukuku Özel Kısım, 10. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2019.

Yaşar O/Gökcan H T/Artuç M, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, Madde 45-85, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010.

Yılmaz E, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

Yokuş Sevük H, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

ÇEVİRİMİÇİ KAYNAKLAR

beck-online, Die Datenbank, veri tabanı, (<https://beck-online.beck.de/Home>, s.e.t.: 07.04.2022).

hrr-strafrecht.de, Online-Zeitschrift und Rechtsprechungsdatenbank, online dergi ve içtihat veri tabanı, (<https://www.hrr-strafrecht.de/hrr/>, s.e.t.: 07.04.2022).

TDK Güncel Sözlük, (<https://sozluk.gov.tr/>, s.e.t.: 08.04.2022).

Yargıtay İçtihat Portalı (Y.İ.P.), (<https://karararama.yargitay.gov.tr>, s.e.t.: 08.04.2022)